Bošnjaška kulturna zveza Slovenije
Bošnjački kulturni savez Slovenije
Bosniak Cultural Union of Slovenia

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

BOŠNJAK

List Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije
ISSN 1580-8270

Godina XVII | broj 63 | Ljubljana | Novembar 2026

GLAS BOŠNJAKA U SLOVENIJI PRED VIJEĆEM EVROPE

POLITIČKO BUĐENJE BOŠNJAKA U SLOVENIJI: OD KULTURNE VIDLJIVOSTI DO INSTITUCIONALNE ZASTUPLJENOSTI

INTERVJU: Edin Šćuk

Riječ urednice

Dragi čitaoci!

Pred vama je 63. broj časopisa „Bošnjak”, publikacije koja već decenijama nastoji očuvati kontinuitet pisane riječi i tradiciju bošnjačkog djelovanja u Sloveniji. Živimo u vremenu ubrzanog života, obilježenom tehnologijom i kratkim digitalnim sadržajima koji sve češće potiskuju čitanje dužih tekstova. Upravo zato „Bošnjak” ima posebnu vrijednost za našu zajednicu – on nije samo časopis, već prostor u kojem se čuvaju uspomene, bilježe uspjesi, otvaraju važna pitanja i ostavlja pisani trag o vremenu u kojem živimo.

Kada govorimo o položaju Bošnjaka u Sloveniji, ne smijemo se zadovoljiti samo nabrajanjem onoga što je do sada ostvareno. Važno je otvoreno govoriti i o onome što još nije uređeno, o mogućnostima koje nisu iskorištene i o pitanjima koja predugo čekaju odgovarajuću institucionalnu pažnju. Naša prisutnost u društvu ne bi se trebala mjeriti isključivo brojem kulturnih manifestacija, projekata i drugih aktivnosti već i stepenom ravnopravnog učešća u društvenim procesima i mogućnošću da se naš glas čuje tamo gdje se donose odluke. Posebno važna pitanja ostaju očuvanje bosanskog jezika, stvaranje uslova za njegovo učenje i prenošenje na mlađe generacije, kao i snažnija institucionalna podrška potrebama naše zajednice.

Očuvanje vlastitog identiteta ne znači udaljavanje od društva u kojem živimo. Naprotiv, istinska integracija podrazumijeva međusobno upoznavanje, razumijevanje i prihvatanje. Ona zahtijeva aktivno učešće pojedinca u društvu, ali i spremnost društva da prepozna i uvaži različita kulturna iskustva i naslijeđa koja ga obogaćuju. Cilj integracije nije nestanak razlika, već stvaranje uslova u kojima svako može ravnopravno učestvovati u društvenom životu, ne odričući se vlastitog identiteta. Pripadnost bošnjačkoj zajednici i odgovornost prema društvu u kojem živimo nisu suprotstavljene vrijednosti. Naprotiv, one se mogu i trebaju međusobno dopunjavati.

Sadržaji ovog broja kroz različite teme i perspektive otvaraju prostor za upravo takva promišljanja. Oni ukazuju na značaj institucionalnog angažmana, obrazovanja, kulture i inicijativa koje povezuju ljude. Svaka od ovih oblasti doprinosi razvoju zajednice, ali i izgradnji kvalitetnijih odnosa s društvom u kojem živimo.

Šezdeset tri broja časopisa „Bošnjak” predstavljaju značajan kontinuitet, ali i odgovornost da se ovaj rad nastavi i unapređuje. Vjerujemo da će „Bošnjak” i u godinama koje dolaze nastaviti bilježiti važne trenutke i biti prostor za nove inicijative, stvaralaštvo i pozitivne priče.

Hvala vam što čitate „Bošnjak”, što podržavate njegov rad i zajedno s nama čuvate vrijednost pisane riječi. Nadamo se da će i ovaj broj pronaći put do vaših domova, privući vašu pažnju i podstaći vas da ostanete dio naše zajedničke priče.

Šejla Kolubčić, urednica

BOŠNJAK
Časopis Bošnjačkog kulturnog saveza / Bošnjaške kulturne zveze Slovenije
E-mail: info@bkzs.si
Matični broj: 1161148
Porezni broj/Davčna številka: 18322697
TRR: NLB SI56 02083-0090659476

Adresa: Dunajska cesta 50, 1001 Ljubljana
Za izdavača: Elvis Alukić
Urednica ovog broja: Šejla Kolubčić
Saradnici ovog broja: Fahir Gutić, Šejla Kolubčić, Sefadin Korać, Dijana Harčević Ćatić, Aldin Hadžić, Melisa Čamdžić, Meho Merdanović, Ilma Murić, Ajdin Kovačević, Nađa Keserović i Vezira Junuzović Kasumović
Oblikovanje: Fahir Gutić
Grafička priprema i štampa: Grafična delavnica »Bor« Ilirska Bistrica

Bošnjački kulturni savez Slovenije i Ured Vlade Kantona Sarajevo

Ozvaničena saradnja u Ljubljani

Saradnja Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije i Ureda Vlade Kantona Sarajevo za dijasporu važan je korak u jačanju veza s matičnom domovinom. Potpisivanjem Memoranduma stvoreni su temelji za zajedničko djelovanje na području kulture, obrazovanja i očuvanja bosanskog jezika. Ova saradnja predstavlja značajan doprinos očuvanju identiteta Bošnjaka u Sloveniji i prenošenju kulturne baštine na mlađe generacije.

U Ljubljani je 8. aprila 2026. godine potpisan Memorandum o saradnji između Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije (BKSS) i Ureda Vlade Kantona Sarajevo za dijasporu. Dokument su u prostorijama BKSS-a potpisali Fahir Gutić, potpredsjednik BKSS-a, i Emir Ibrahimagić, šef Ureda Vlade Kantona Sarajevo za dijasporu. Time je uspostavljen formalni okvir za dugoročniju institucionalnu saradnju.

Posebno mjesto u razgovorima zauzelo je pitanje očuvanja bosanskog jezika, jednog od važnih temelja kulturnog identiteta Bošnjaka koji žive izvan Bosne i Hercegovine. Za djecu i mlade koji odrastaju u Sloveniji mogućnost učenja maternjeg jezika ima poseban značaj, ne samo za razvijanje jezičkih kompetencija nego i za upoznavanje vlastite kulturne baštine te njeno prenošenje budućim generacijama.

Emir Ibrahimagić, *šef Ureda Vlade Kantona Sarajevo za dijasporu, i* ***Fahir Gutić,*** *potpredsjednik BKSS-a*

Delegacija Ureda Vlade Kantona Sarajevo za dijasporu, koju su činili Emir Ibrahimagić i Edin Omerčić, tokom boravka u Sloveniji posjetila je Muslimanski kulturni centar u Ljubljani. Tamo je s glavnim imamom Senadom ef. Karišikom razgovarala o očuvanju kulturnog i vjerskog identiteta Bošnjaka

U Ambasadi Bosne I Hercegovine održan je susret s prvim sekretarom Edinom Ljutovićem i savjetnicom Aidom Hotom, tokom kojeg je pažnja posvećena potrebama i položaju bošnjačke zajednice u Sloveniji.

U organizaciji posjete i prijemu delegacije učestvovali su predstavnici BKSS-a: Fahir Gutić, Kerim Dizdar, Šejla Kolubčić, Melisa Nahić i Ferid Avdić.

Za BKSS potpisivanje Memoranduma predstavlja priliku za jačanje veza s institucijama Bosne i Hercegovine i stvaranje stabilnijih osnova za podršku obrazovnom i kulturnom djelovanju zajednice.

Šejla Kolubčić

Emir Ibrahimagić, *šef Ureda Vlade Kantona Sarajevo za dijasporu,* ***Melisa Čamdžić*** *i* ***Fahir Gutić***

GLAS BOŠNJAKA U SLOVENIJI PRED VIJEĆEM EVROPE

Predstavnici Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije pred delegacijom Vijeća Evrope ukazali su na ključne izazove s kojima se suočava bošnjačka zajednica.

Piše: ***Šejla Kolubčić***

Predstavnici Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije (BKSS), potpredsjednik Fahir Gutić i profesorica bosanskog jezika Šejla Kolubčić, sastali su se 2. marta 2026. godine u Ljubljani s delegacijom Savjetodavnog odbora Vijeća Evrope za Okvirnu konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina. Susret je održan u okviru šestog ciklusa praćenja provođenja Okvirne konvencije, tokom kojeg je delegacija boravila u Sloveniji od 2. do 6. marta 2026. godine.

Ovaj susret bio je prilika da se predstavnicima Vijeća Evrope predstave položaj, potrebe i izazovi bošnjačke zajednice u Sloveniji.

Bosanski jezik ne smije zavisiti samo od entuzijazma pojedinaca

Tokom sastanka razgovaralo se o položaju bosanskog jezika u slovenskom obrazovnom sistemu. Predstavnici BKSS-a ukazali su na to da još uvijek ne postoji dovoljno stabilan i kontinuiran model organizovanja nastave bosanskog jezika, uz odgovarajuću institucionalnu i finansijsku podršku.

Postojeći model dopunske nastave u velikoj mjeri zavisi od angažmana pojedinaca i kulturnih udruženja, bez dovoljno stabilne i dugoročne institucionalne i finansijske podrške. Zbog toga je potrebno osigurati trajnije rješenje koje će omogućiti učenje bosanskog jezika. Poznavanje maternjeg jezika i uspješna integracija u društvo u kojem se živi nisu suprotstavljeni ciljevi.

Zahtjev za ravnopravnim tretmanom

Jedna od primjedbi predstavnika BKSS-a odnosila se na praksu organizovanja zajedničkih sastanaka s predstavnicima više manjinskih zajednica. Takav pristup ne znači udaljavanje od drugih zajednica niti odustajanje od zajedničkog djelovanja. Naprotiv, saradnja i zajedničko zastupanje pitanja od šireg značaja ostaju važni. Međutim, svaka zajednica ima svoje specifične probleme i potrebe, koje je potrebno posebno razmotriti.

Predstavnici nacionalnih zajednica i delegacija Vijeća Evrope nakon sastanka u Ljubljani

Šejla Kolubčić s delegacijom Vijeća Evrope

„Oni koji bi trebali pratiti ostvarivanje manjinskih prava moraju voditi računa o tome da i sam način organizovanja monitoringa osigura ravnopravan tretman svih zajednica. Naši problemi nisu nužno isti kao problemi drugih zajednica i ne smiju se izgubiti u zajedničkim razgovorima. Zatražili smo da se ubuduće organizuju posebni sastanci s predstavnicima Bošnjaka“, naglasio je Fahir Gutić.

Suština institucionalnog dijaloga nije samo u tome da predstavnici zajednica budu pozvani na sastanak. Njegova stvarna vrijednost ogleda se u tome da se tokom razgovora posveti pažnja specifičnim problemima i interesima svake od njih te da se njihovi stavovi ozbiljno razmotre.

Projektno finansiranje nije zamjena za trajnu institucionalnu podršku

Razgovaralo se i o slovenskom Zakonu o ostvarivanju kulturnih prava pripadnika narodnih zajednica naroda nekadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u Republici Sloveniji, usvojenom 2024. godine. Predstavnici BKSS-a prepoznali su njegov značaj, ali su ukazali na potrebu daljnjeg unapređenja mehanizama podrške, posebno kada je riječ o stabilnom i dugoročnom finansiranju organizacija koje okupljaju pripadnike ovih zajednica.

Poruka koju su predstavnici BKSS-a prenijeli tokom susreta može se sažeti u jednostavnom, ali važnom stavu: Bošnjaci u Sloveniji ne traže privilegije, već mogućnost da ravnopravno učestvuju u društvu kojem pripadaju, da sačuvaju svoj identitet I daju doprinos koji će biti prepoznat i uvažen. Očuvanje vlastitog identiteta i ravnopravno učešće u slovenskom društvu nisu dvije suprotstavljene stvari. To su vrijednosti koje se međusobno dopunjuju.

POLITIČKO BUĐENJE BOŠNJAKA U SLOVENIJI: OD KULTURNE VIDLJIVOSTI DO INSTITUCIONALNE ZASTUPLJENOSTI

Iako po brojnosti predstavljaju jednu od značajnijih zajednica u Republici Sloveniji, Bošnjaci još uvijek nemaju riješen status nacionalne manjine, sistemski uređenu dopunsku nastavu na bosanskom jeziku niti stabilno finansiranje. Predstojeći lokalni izbori i kandidature u Ljubljani i drugim općinama pokazuju da sazrijeva svijest o nužnosti direktnog političkog učešća.

Bošnjaci u Republici Sloveniji već decenijama predstavljaju značajan dio društva, dajući doprinos njegovom razvoju u različitim oblastima. Međutim, njihov institucionalni i pravni položaj još uvijek nije adekvatno riješen. Za razliku od nekih drugih zajednica, Bošnjaci u Sloveniji nemaju status ustavom priznate nacionalne manjine. Posljedice takvog stanja su višestruke: nepostojanje sistemski uređene dopunske nastave na bosanskom jeziku u redovnom obrazovnom sistemu, kao i izostanak trajnog budžetskog finansiranja institucija zajednice.

Uprkos tome, bošnjački identitet opstaje zahvaljujući entuzijazmu. Kroz Bošnjački kulturni savez Slovenije (BKSS) i mrežu od oko dvanaest društava naši ljudi njeguju kulturno naslijeđe, tradiciju, jezik i folklor. Ipak, kulturni aktivizam, ma koliko bio plodonosan, ima svoje domete ako iza njega ne stoji politička artikulacija interesa.

Zašto nemamo autentične predstavnike?

Najveći deficit bošnjačke zajednice ogleda se u političkoj sferi. Bošnjaci u Sloveniji do danas nemaju autentičnog političkog predstavnika u Državnom zboru Republike Slovenije. Iako je u prošlosti bilo zastupnika porijeklom iz Bosne i Hercegovine, oni su se rijetko ili nikako javno identificirali s bošnjačkom zajednicom niti su zastupali njene specifične potrebe. Slična je situacija bila i na lokalnom nivou, gdje je prisustvo u općinskim i gradskim vijećima bilo više plod slučajnosti nego strateškog djelovanja.

Dosadašnji pojedinačni pokušaji proboja na političku scenu završavali su bez željenog rezultata, uglavnom zbog nejedinstva unutar same zajednice. Indikativan primjer bila je kandidatura Fahira Gutića za Evropski parlament 2024. godine. Gutić je ponudio jasno profiliran politički program, zastupajući interese Slovenije i bošnjačke zajednice. Iako je ostvario zapažen rezultat, dogodio se paradoks: više glasova dobio je od pripadnika većinskog slovenskog naroda nego od Bošnjaka koji imaju pravo glasa.

Lokalni izbori kao prekretnica

Politička realnost u Sloveniji nalaže pragmatizam. Bošnjaci se tradicionalno kandiduju uglavnom na listama stranaka ljevice i lijevog centra. To je sasvim razumljivo s obzirom na to da desne političke opcije u svojim programima često zastupaju restriktivne politike usmjerene protiv manjinskih i ranjivih zajednica.

Ono što ohrabruje pred predstojeće lokalne izbore jeste činjenica da se Bošnjaci bude. Na listama za Gradsko vijeće Ljubljane, kao i za brojna druga općinska vijeća širom Slovenije, nalazi se veći broj članova BKSS-a i uglednih pojedinaca iz bošnjačke zajednice. Ova pojava svjedoči o generacijskom i političkom sazrijevanju zajednice kojoj više nije svejedno ko i na koji način odlučuje o njenim pravima, lokalnoj infrastrukturi, integraciji i očuvanju identiteta.

Vrijeme za zajedništvo

Da bi kandidature Bošnjaka urodile plodom, neophodno je prevazići strah, pasivnost i međusobna podvajanja.

Bošnjaci u Sloveniji moraju prepoznati vlastite zajedničke interese i pružiti podršku kandidatima koji otvoreno govore o problemima zajednice.

Krajnje je vrijeme da se demografska snaga pretoči u politički utjecaj. Samo ujedinjeni, uz jasnu podršku i izlazak na birališta, Bošnjaci mogu osigurati da se njihov glas konačno čuje tamo gdje se donose odluke – od općinskih vijeća do Državnog zbora Republike Slovenije.

Fahir Gutić

Edin Šćuk: „Kamen ne nosim na leđima, nego na srcu.“

Od mirisa jablaničkog kamena i dječačkih dana provedenih u kamenolomima do umjetničkog stvaralaštva u Sloveniji – životni put kipara Edina Šćuka priča je o naslijeđu, upornosti, identitetu i ljubavi prema umjetnosti. U razgovoru s Fahirom Gutićem govori o svojim počecima, umjetničkom pozivu, bosanskohercegovačkoj kulturnoj baštini, neostvarenim željama vezanim za rodnu Jablanicu i vrijednostima koje bi želio prenijeti mladim generacijama.

Razgovarao: ***Fahir Gutić***

Fahir Gutić: Vaši radovi, posebno portreti u kamenu, nose snažan pečat hercegovačkog podneblja. Koliko su rodna Jablanica, hercegovački krš i odrastanje uz kamen oblikovali Vaš umjetnički put?

Edin Šćuk: E, moj Fahire, čovjeka prije svega oblikuju mjesto rođenja, tlo po kojem je prohodao i vrijednosti koje su mu roditelji usadili u srce. Rođen sam u Jablanici, mjestu koje je sinonim za kamen. Moj rahmetli otac cijeli je život posvetio tom materijalu. Jedna od najdubljih slika iz mog djetinjstva jeste miris kamena. Mnogi se čude kada kažem da kamen ima svoj miris, ali vjeruj mi, ima ga. Očev odlazak na posao i povratak kući uvijek su mirisali na tek načeti kamen.

Još kao dječak obilazio sam kamenolome i sa strahopoštovanjem posmatrao stare majstore kako razgovaraju s planinom, pronalaze kamen u njenim njedrima i daju mu oblik. I sam sam uzimao komadiće kamena, kuckao, klesao i pokušavao stvarati. Tako je počela ljubav koja traje više od šezdeset godina.

Roditelji, međutim, nisu željeli da krenem tim putem. Znali su koliko je to težak hljeb sa sedam kora. Majka bi me često pitala: „Sine moj, zar od svega izabra ono najteže?“ Odgovarao sam joj: „Majko, ja kamen ne nosim na leđima. Ja njega nosim na srcu.“ Time sam joj, zapravo, sve rekao.

Otac je želio da se školujem, pa sam u Beogradu završio studij geodezije, iako nikada nisam radio u toj struci. Bila je to više ispunjena roditeljska želja nego moj životni san. Ipak,

Edin Šćuk: „Ipak, na kraju ga mora ruka pomilovati.“

Kipar Edin Edo Šćuk

upravo sam u Beogradu dospio u krug vrsnih kipara i starih majstora zanata. Ta životna akademija bila je presudna: naučio sam kako kamen diše, kako nastaje skulptura i kako ideja može postati vječna.

Fahir Gutić: Bili ste u velikoj mjeri samouki. Kako ste se izborili za svoje mjesto na slovenskoj umjetničkoj sceni?

Edin Šćuk: Sve leži u autentičnosti. Kada sam došao u Sloveniju, odmah sam se posvetio kamenu. Ljudi su brzo prepoznali da iza mojih ruku stoji iskonsko znanje i da taj materijal osjećam cijelim bićem. Nisam se morao mnogo predstavljati – moji radovi govorili su sami za sebe.

Klesarstvo je danas rijedak i izuzetno zahtjevan poziv. Konkurencija možda nije velika, ali svaki portret i svaka figura moraju potvrditi kvalitet. Moj najveći adut bila je hercegovačka genetika, podneblje vode i kamena iz kojeg sam potekao. Ipak, talenat bez discipline ne znači mnogo. Pohvale prijaju, ali umjetnika održavaju samo neprekidan rad, odricanje i ogroman trud. Iza svake linije na skulpturi stoji mnogo više nego što posmatrač može vidjeti.

Fahir Gutić: Danas živite i stvarate u Ljubljani, ali Hercegovinu nikada niste napustili u svom srcu. Jesu li Vaše skulpture svojevrsni most između dvije kulture?

Edin Šćuk: Svakako. Ovom prostoru, u kojem sam proveo više od polovine života, dao sam najbolje od sebe. Iz roditeljskog doma ponio sam uvjerenje da čovjek prije svega mora biti pošten i čestit pa tek onda dobar majstor. Ponosan sam na svoje korijene i identitet, ali s jednakim poštovanjem prihvatio sam plemenite vrijednosti slovenskog društva.

„Kamen nije hladan… Ima drevnu mudrost i uči te strpljenju.“

Kipar bosanskohercegovačkih korjena sa stalnom adresom u Sloveniji

Te dvije pripadnosti prirodno žive jedna uz drugu. Moja nedavna izložba nastala je iz želje da približim bosansko-hercegovačku i slovensku kulturu. Želio sam da i naši ljudi i slovenski domaćini upoznaju bogatstvo naše hiljadugodišnje baštine, koju u inostranstvu još uvijek nedovoljno poznaju. Umjetnost je način da se historija vidi, dodirne i doživi.

Kultura je temelj napretka svakog društva. Bez umjetnosti i poštovanja vlastite tradicije nema istinskog napretka. A Hercegovina je čudo od svjetlosti! Njeno sunce čovjeku daje radost, pokreće ga i nadahnjuje. Ta svjetlost i danas živi u svakoj mojoj skulpturi.

Fahir Gutić: Kamen mnogi doživljavaju kao hladan i nepomičan materijal. Kako mu uspijevate udahnuti život i karakter čovjeka?

Edin Šćuk: Moram te odmah ispraviti: kamen nije hladan! Jeste tvrd i težak, ali kada mu priđeš s ljubavlju i toplinom

svojih dlanova, on oživi. Dok stvaraš, vodiš intiman dijalog s njim. Kamen ima drevnu mudrost i uči te strpljenju. U njemu ništa ne nastaje preko noći.

Kod portreta je najvažnije proniknuti u karakter čovjeka. Posebno pamtim izradu biste majke Ivana Cankara, čija fotografija nije sačuvana. Prvobitni model nisam uspio doživjeti na pravi način, pa mi je pokojni arhitekt Aleš Biškić savjetovao da napravim lik stare seoske žene, majke koja je nosila teret teškog života. Uništio sam prvi rad i počeo iznova. U mislima sam prizivao svoje nane, majku i lica naših starih žena, njihove bore, tihu patnju i neizmjernu dobrotu. Upravo taj karakter moraš utkati u skulpturu.

Glina dopušta ispravke, dodavanje i oduzimanje. Kamen ne prašta. Jednom kada odbiješ previše materijala, povratka nema. Zato traži potpunu sabranost.

Fahir Gutić: Kako nastaje jedna skulptura i koliko vremena zahtijeva izrada biste?

Edin Šćuk: Sve počinje glinom. Najprije se izrađuje idejni model, zatim odlivak u gipsu ili kremenitu, a potom slijedi rad u kamenu. Kada stigne blok, prvo provjeravam njegovu unutrašnjost. Kamen se ispituje laganim kuckanjem čekićem. Ako ima skrivenu pukotinu ili oštećenje, odgovorit će drugačijim muklim zvukom. Majstor mora znati slušati taj odgovor. Još kao dječak gledao sam stare jablaničke majdandžije kako obrađuju ogromne blokove gabra. Majstor bi najprije satima posmatrao stijenu, a onda je čak i pomilovao rukom. Kamen se morao sjeći po svojoj prirodnoj žili, odnosno „vodi“. Kada se ona pronađe, slijede bušenje, klinovi i udarci čekićem. Planina tada puca upravo onako kako je majstor zamislio. To je znanje koje se prenosilo generacijama.

Za jednu bistu u prirodnoj veličini, od prve ideje do završnog poliranja, potrebna su najmanje dva mjeseca svakodnevnog intenzivnog rada. U kamenu nema prečica.

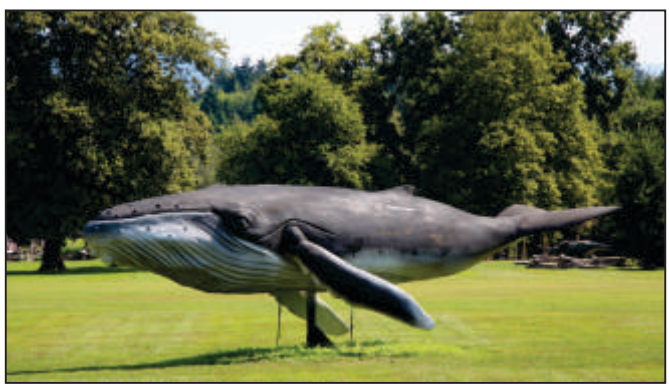
Fahir Gutić: Koristite tradicionalna dlijeta, ali i savremene mašine. Može li tehnologija zamijeniti ruku umjetnika?

Edin Šćuk: Vrijeme nosi svoje i savremeni alati olakšavaju najteže poslove. Ono za šta su nekada majstori trošili mjesece danas se može grubo pripremiti za nekoliko dana. Sjetimo se Meštrovićevog spomenika Njegošu na Lovćenu. Skulptura je rađena prema njegovom gipsanom modelu, a klesali su je jablanički majstori zajedno s kiparom Grgom Antuncem i dalmatinskim klesarima. Nije bilo dijamantskih alata. Dlijeta su se stalno nosila kovaču na ponovno oštrenje i kaljenje.

Ipak, mašina nikada ne može zamijeniti dušu. Ona može ukloniti višak kamena, ali završna obrada, igra svjetlosti i sjene te oblikovanje najfinijih detalja ostaju posao ljudske ruke. Ruka mora osjetiti kamen i dati mu završni puls.

Fahir Gutić: Postoji li izložba koja je na Vas ostavila posebno snažan emotivni trag?

Edin Šćuk: Nikada neću zaboraviti izložbu u Medvodama

Skulptura “Ljubav” Edina Šćuka u rozarijumu Arboretuma Volčji Potok

„Moja poruka je jednostavna… Moraš imati jasan cilj i biti spreman na odricanja i žrtvu.“

prije petnaestak godina. Izložio sam ciklus konjskih glava nadahnut dugim proučavanjem anatomije i naravi tih plemenitih životinja u Istri. Posmatrajući posjetioce koji su željeli dodirnuti isklesane grive, zapitao sam se kako bi skulpture doživjeli ljudi bez čula vida. Kontaktirao sam jedno udruženje slijepih i slabovidnih osoba i već narednog dana pred galeriju je stigao autobus s članovima udruženja.

To je bio trenutak koji me je duboko potresao. Ljudi su vrhovima prstiju dodirivali kamen i prepoznavali njegove oblike, svjetlost i tamu, snagu pastuha, energiju konja u trku i nježnost ždrebeta. Prepoznali su čak i muku bosanskog brdskog konja, plemenite životinje koja je vijekovima teglila i gradila našu zemlju, a kojoj nikada nije podignut spomenik, iako je na njemu jahao i kralj Tvrtko. Gledao sam ljude koji su dodirom vidjeli dublje nego mnogi od nas očima. Oči su mi se napunile suzama. Pomislio sam: koliko mi koji imamo vid zapravo malo vidimo srcem!

Ta dva kamena konja nisam želio prodati ni za kakvo blago. Odvezao sam ih u Bosnu i postavio na ulaz svoje štale. Rekao sam da će, kada već nema blaga u štali, barem oni čuvati njen prag. I danas ponosno stoje tamo.

Fahir Gutić: Koliko Vam bosanskohercegovačka kulturna baština znači kao umjetniku i kakvu ulogu u njenom očuvanju vidite za sebe?

Edin Šćuk: Moja posljednja velika izložba bila je posvećena upravo našem kulturnom naslijeđu. Krenuo sam od srednjovjekovne Bosne, stećaka, naših kraljeva i Crkve bosanske, preko osmanskog perioda i balade o Hasanaginici pa sve do naše književnosti. Izložba je putovala Bosnom i Hercegovinom, a bila je postavljena i u Mostaru. Uzalud nam je sve materijalno ako izgubimo kulturnu vertikalu. Narod koji ne poznaje i ne njeguje svoju kulturu gubi identitet i izlaže se tihom nestanku. Skulpture u javnom prostoru svjedoče o postojanju, dostojanstvu i svijesti jedne zajednice. Moramo biti ponosni na ono što imamo i ostaviti nešto vrijedno generacijama koje dolaze.

Fahir Gutić: Imate li još neku neostvarenu želju, posebno kada je riječ o rodnoj Jablanici i njenoj kulturnoj baštini?

Edin Šćuk: Imam jednu tihu bol kada je riječ o mojoj Jablanici. Već pet godina razgovaram s nadležnima o pokretanju međunarodnog kiparskog simpozija. Želio sam da kipari iz cijelog svijeta dođu, stvaraju od našeg čuvenog kamena i ostave monumentalne skulpture gradu. Unaprijed sam se odrekao bilo kakvog honorara, ali još se nije prešlo s riječi na djela.

Žalosno je da Jablanica, koja ima jedan od najljepših granita na svijetu, gotovo da nema pravu umjetničku kamenu skulpturu u javnom prostoru. Nekada smo imali čuvenu klesarsku školu, koja je obrazovala vrhunske majstore, a danas je više nemamo. Najtragičnije je kada se u jednom narodu ugasi znanje, jer tada gledamo kako mladost odlazi. Moje srce i moje ruke uvijek su otvoreni za zavičaj. Želim da u hercegovačkom kamenu ostane trag koji će nadživjeti nas i naše vrijeme. Kamen je stvoren da traje vječno.

Dvorište kipara Edina Šćuka krase mnoge skulpture

Fahir Gutić: Redovno podržavate bošnjačka i bosansko-hercegovačka udruženja u Sloveniji. Šta biste poručili našoj zajednici?

Edin Šćuk: Zahvalan sam bošnjačkoj kulturnoj zajednici i ljudima poput Elvisa, Kerima i mnogih drugih koji su pomogli u organizaciji mojih izložbi. Ali ne smijemo se zaustaviti na prolaznim aktivnostima. Moramo ostavljati trajne biljege.

Nedavno smo razgovarali o podizanju biste Josipu Ostiju, velikom književniku i živom mostu između Sarajeva i Ljubljane. Model već imam pripremljen. Zašto njegov lik ne bismo izlili u bronzi ili isklesali u kamenu? Ljudi koji su zadužili našu kulturu zaslužuju da ih pamtimo i da njihova lica budu dio javnog prostora. Tako pokazujemo koliko cijenimo vlastitu kulturu i sami sebe.

Fahir Gutić: Za kraj, koju biste poruku uputili mladima koji iz Bosne i Hercegovine dolaze u Sloveniju u potrazi za znanjem i boljim životom?

Edin Šćuk: Put do uspjeha uvijek je posut trnjem. Šta god da izabereš u životu, moraš imati jasan cilj i biti spreman na odricanja i žrtvu. Bez cilja u koji iskreno vjeruješ lako ćeš zalutati.

I sam sam prošao sito i rešeto dok se nisam izborio za svoje ime u svijetu kiparstva. Nije bilo lako opstati među brojnim umjetnicima, ali presudili su znanje, upornost i ono što sam ponio iz Hercegovine. Materijalna korist ne smije biti početni motiv. Ona dolazi na kraju kao nagrada za trud i predan rad.

Danas imam sreću da mogu zaspati u svom ateljeu, naslonjen na skulpturu koju stvaram, bez nekadašnje borbe za puko preživljavanje. Posebno me raduju mladi koji dolaze u radionicu. Ljetos sam radio s izuzetno darovitom studenticom klesarstva iz Sežane i ta mladalačka energija ispunila me radošću. U umjetnosti nema mjesta sujeti ni konkurenciji. Istinsko stvaralaštvo donosi čistu sreću.

Dok god budem imao snage, stvarat ću. Umjetnički žar ne nestaje. Naše je samo ono što poklonimo drugima i ono što uspijemo u kamenu oteti od zaborava.

NA SUĐENJU KNJIŽEVNOM DJELU

Piše: ***Ilma Murić***

U opusu književnih djela čitateljstvo - bit će ipak „nečitateljstvo“, oni koji ne čitaju, čak ni pred spavanje, spremni su vrlo lako, najčešće na osnovu samog naslova ili govorkanja o djelu da odbace isto. Pritom, sami konstruiraju negativne konotacije i mišljenje o nepročitanom djelu, reproducirajući svoje stavove koje su izgradili na temelju površnih i često netačnih podataka. Ponekad to „nečitateljstvo“ izgradi toliko čvrst stav o književnom djelu i tako snažno brani svoje mišljenje, a da zapravo, nema stvarnu predstavu o nepročitanom djelu.

Da bi se nešto osudilo i odbacilo, neophodno je prvenstveno to nešto analizirati, sagledati sa svih aspekata te donijeti konačan sud. Da bi se stvorio stav i mišljenje o književnom djelu potrebno je prvo pročitati djelo, izvršiti analizu istog, pročitati kritike i na kraju formirati stav o djelu.

Kako neko može imati mišljenje o djelu koje nije ni pročitao? Na kojim osnovama se formira takvo mišljenje? Ima li ono čvrst temelj?

Ne samo da nema čvrst temelj, već tog temelja uopće nema. Za formiranje vlastitog mišljenja o književnom djelu neophodno je vlastito čitanje istog. Pročitavši djelo, svaki pojedinac ima pravo na svoj doživljaj i mišljenje o djelu. Ako čitateljstvo ima pravo na mišljenje o djelu, ne znači da je ono nužno ispravno. Tu se javlja pitanje postoji li ispravan i tačan stav o nekom književnom djelu.

Ipak, književnost ostavlja čitaocu na izbor da prosudi o djelu na način kako on to doživljava. Književnost je spona između pisca i čitatelja. Čitatelju se ostavlja mogućnost da sam formira svoj sud o djelu. Tu se javlja i kritika koju ipak pišu pojedinci koji posjeduju znanje i kompetencije potrebne da bi se dao naučan i objektivan (koliko je moguće biti objektivan u književnosti) sud o određenom književnom djelu. Književna djela najbolje interpretiraju stručnjaci, književni kritičari, ostavljajući pojedincu pravo na vlastiti doživljaj nekog djela.

Mnogo je književnih djela koja su neopravdano odbačena i imaju negativne konotacije, upravo zahvaljujući stavovima onog „nečitateljstva“.

To što kao društvo „stavljamo pod tepih“ one loše stvari koje nam se dešavaju „pred nosom“ i što volimo govoriti i čitati o nekim lijepim i čudnovatim stvarima, ne znači da književnost treba podilaziti tom afinitetu društva. Potreba društva za lijepim se odražava na književnost pa su zato najčitaniji romani s happy end-om koji tematiziraju ljubav, bajkovite i čudnovate priče. Uvijek čitateljstvo manje dojmi djelo koje govori o suštoj realnosti bez uljepšavanja, donoseći svakodnevni život.

Društvo okreće glavu od svojih ružnih strana. A trebalo bi biti upravo suprotno. Treba proučiti i analizirati negativnosti i nastojati ih iskorijeniti.

Čemu osuda ako je književnost sama sebi svrha? To uporno svi tvrdimo. Gdje je onda problem ako književnost oponaša stvarnost? Na ovo pitanje morat ćemo sami pronaći odgovor, ili se ipak bojimo onog odgovora kojeg svi dobro znamo.

ČUVAR(I)CE IDENTITETA

Identitet nije nepromjenjiva osobina pojedinca niti unaprijed zadana kategorija koja se jednom uspostavlja i ostaje ista tokom cijelog života. Riječ je o složenom i dinamičnom procesu u kojem se prepliću historijsko iskustvo, društveni odnosi, kulturne prakse, jezik, religija, porodično naslijeđe i lično razumijevanje pripadnosti. Identitet se oblikuje u odnosu prema zajednici kojoj pojedinac pripada, ali i kroz susrete s drugim društvenim i kulturnim sredinama. Zbog toga ga nije moguće razumjeti izvan historijskog konteksta i svakodnevnog života ljudi.

Piše: ***Dijana Harčević Ćatić***

Identitet kao historijski i društveni proces

Takav pristup posebno je značajan za proučavanje muslimanskog stanovništva Cazinske krajine. Knjiga Identitet/i muslimana u Cazinskoj krajini autorice Lejle Hairlahović-Hušić predstavlja vrijedan naučni doprinos razumijevanju različitih dimenzija pripadnosti ove zajednice. U središtu autoričinog istraživanja nalaze se odnosi između religijskog identiteta muslimana, nacionalnog identiteta Bošnjaka, regionalnog identiteta Krajišnika i drugih oblika pripadnosti koji se ostvaruju u svakodnevnom životu. Već sam naslov knjige, upotrebom množine i kose crte, upućuje na složenost identitetskih iskustava i činjenicu da pojedinac može istovremeno pripadati različitim zajednicama, a da se te pripadnosti međusobno ne isključuju.

Posebna vrijednost ovog pristupa jeste u tome što identitet ne svodi isključivo na nacionalno ili religijsko izjašnjavanje. On se posmatra kroz konkretne društvene i kulturne odnose: porodicu, položaj žene, obrazovanje, tradiciju, običaje, vjerovanja, religijske autoritete, komšiluk, usmeno stvaralaštvo i lokalni govor. Takve pojave nisu samo folklorni elementi zajednice. One predstavljaju načine na koje se vrijednosti, znanja, obrasci ponašanja i osjećaj pripadnosti prenose između generacija. Identitet se, prema tome, ne izražava samo onim što pojedinac o sebi govori nego i načinom na koji živi, komunicira, održava odnose i učestvuje u zajedničkom kulturnom životu.

Historijski i društveni razvoj Cazinske krajine

Historijski razvoj Cazinske krajine potrebno je posmatrati u širem kontekstu političkih, društvenih i kulturnih promjena koje su obilježile Bosnu i Hercegovinu. Smjene državnih i administrativnih sistema, promjene društvenih odnosa, ratovi, migracije, procesi modernizacije i promjene u obrazovanju utjecali su na način života stanovništva, ali i na načine na koje su ljudi razumijevali vlastitu pripadnost.

Cazinska krajina nije samo geografska odrednica nego i historijski oblikovan društveni i kulturni prostor. Njena posebnost nastajala je kroz dugotrajno iskustvo života u određenoj sredini, porodične i rodbinske veze, susjedske odnose, vjerske prakse, lokalne običaje i jezičke osobenosti. Upravo je povezanost tih elemenata omogućila oblikovanje regionalnog osjećaja pripadnosti koji se ne može u potpunosti svesti na administrativne granice ili formalno nacionalno izjašnjavanje.

U osmanskom periodu, kao i tokom kasnijih političkih i društvenih promjena, vjerske institucije, porodica i lokalna zajednica imale su važnu ulogu u organizaciji svakodnevnog života. Porodica je bila prostor socijalizacije, prenošenja vjerskih i moralnih vrijednosti, znanja o porodičnom porijeklu i društveno prihvaćenih obrazaca ponašanja. Vjerski život nije se odvijao samo u okviru formalnih institucija nego i kroz porodične običaje, obilježavanje važnih datuma, međusobnu pomoć i svakodnevne oblike solidarnosti.

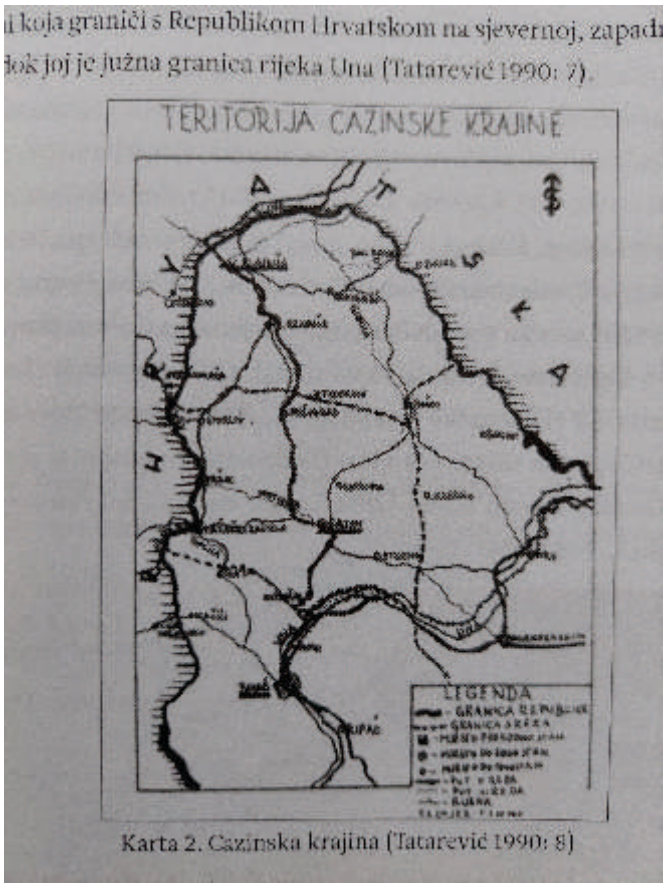
Dolazak austrougarske uprave donio je nove administrativne, obrazovne i društvene strukture. Razvoj institucija, promjene u upravljanju, obrazovanju i javnom životu utjecali su na odnose između lokalnog stanovništva i novih političkih okolnosti. U kasnijim periodima, posebno tokom postojanja

Historijsko naslijeđe, zavičaj i porodični kontinuitet u dijaspori

jugoslavenskih država, promjene društvenog uređenja, urbanizacija, industrijalizacija, obrazovna mobilnost i zapošljavanje izvan mjesta rođenja dodatno su mijenjali tradicionalne oblike života. Stanovništvo se sve više uključivalo u šire društvene tokove, dok su porodične i lokalne veze ostajale važan oslonac osjećaja pripadnosti.

Posebno mjesto u kolektivnom pamćenju Cazinske krajine zauzima Cazinska buna iz 1950. godine. Taj događaj pripada historiji političkih i društvenih odnosa u poratnoj Jugoslaviji i važan je za razumijevanje iskustava stanovništva ovog prostora. Njegovo mjesto u porodičnom i lokalnom pamćenju pokazuje da historijski događaji ne ostaju samo dio arhivske građe i historiografskih interpretacija nego se prenose i kroz sjećanja, porodične priče i lokalne narative. Ipak, važno je razlikovati historijski utvrđene činjenice od načina na koji ih pojedine porodice i generacije pamte i tumače.

Tokom druge polovine 20. stoljeća mijenjali su se i načini nacionalnog imenovanja i javnog izražavanja identiteta muslimanskog stanovništva Bosne i Hercegovine. Priznavanje Muslimana kao nacionalne kategorije u jugoslavenskom popisu 1971. godine, a zatim obnova i šire prihvatanje nacionalnog imena Bošnjak na Prvom bošnjačkom saboru 1993. godine, predstavljaju važne historijske tačke u razumijevanju savremenog bošnjačkog

Karta 2. Cazinska krajina (Tatarević 1990: 8)

Izvor: Hairlahović-Hušić (2021)

nacionalnog identiteta. Ove promjene treba posmatrati u njihovom političkom i društvenom kontekstu, a ne kao jednostavnu ili linearnu promjenu identiteta pojedinaca. One pokazuju da se načini javnog imenovanja zajednice mijenjaju kroz historijske okolnosti, dok porodična, regionalna, vjerska i lokalna osjećanja pripadnosti mogu istovremeno nastavljati svoj život.

Rat u Bosni i Hercegovini od 1992. do 1995. godine, prisilna raseljavanja i poslijeratne migracije dodatno su promijenili demografsku i društvenu strukturu mnogih krajeva, uključujući Cazinsku krajinu. Odlazak stanovništva u druge dijelove Bosne i Hercegovine, evropske zemlje i prekomorske države otvorio je novu dimenziju identitetskog iskustva. Zavičaj je za mnoge ljude prestao biti prostor svakodnevnog života, ali nije nužno izgubio svoje mjesto u njihovom ličnom i porodičnom identitetu. Naprotiv, udaljenost je u pojedinim slučajevima pojačala potrebu za očuvanjem jezika, sjećanja, običaja i porodičnih veza.

Ovaj historijski pregled ne treba razumjeti kao tvrdnju da su svi stanovnici Cazinske krajine prošli ista iskustva ili da su historijske promjene na jednak način oblikovale svaku porodicu. Njegova je svrha pokazati da se identitet zajednice razvijao u promjenjivim političkim i društvenim okolnostima te da se današnji odnos prema zavičaju, jeziku, vjeri i tradiciji ne može razumjeti bez poznavanja tih okolnosti.

Migracije i preoblikovanje identiteta u dijaspori

Migracija predstavlja jednu od važnih prekretnica u životu pojedinca i porodice. Promjena mjesta stanovanja ne podrazumijeva samo preseljenje u drugu državu nego i uključivanje u novo društveno, jezičko, obrazovno i kulturno okruženje. U takvim okolnostima mijenjaju se svakodnevne navike, društvene mreže i načini komunikacije, a pojedinac se suočava s potrebom da uspostavi odnos između porodičnog nasljeđa i društva u kojem sada živi.

Za porodice porijeklom iz Cazinske krajine koje danas žive u Sloveniji, Austriji, Njemačkoj, Švicarskoj i drugim zemljama, identitet se oblikuje kroz istovremenu povezanost s više društvenih prostora. Pripadnost zemlji u kojoj žive ne mora biti u suprotnosti s pripadnošću Bosni i Hercegovini, bošnjačkom narodu, islamu ili Cazinskoj krajini. Takva višestruka pripadnost nije znak identitetske neodređenosti, nego može predstavljati uobičajen odgovor na život u višejezičnom i višekulturnom okruženju.

Posebno je važno razlikovati iskustvo prve generacije migranata od iskustva njihove djece. Roditelji najčešće imaju neposredno iskustvo odrastanja u zavičaju: poznaju lokalni govor, porodične običaje, društvene odnose i svakodnevni život sredine iz koje potječu. Djeca rođena ili odrasla u inostranstvu takvo iskustvo ne posjeduju u istom obliku. Njihova slika zavičaja nastaje prvenstveno kroz porodične

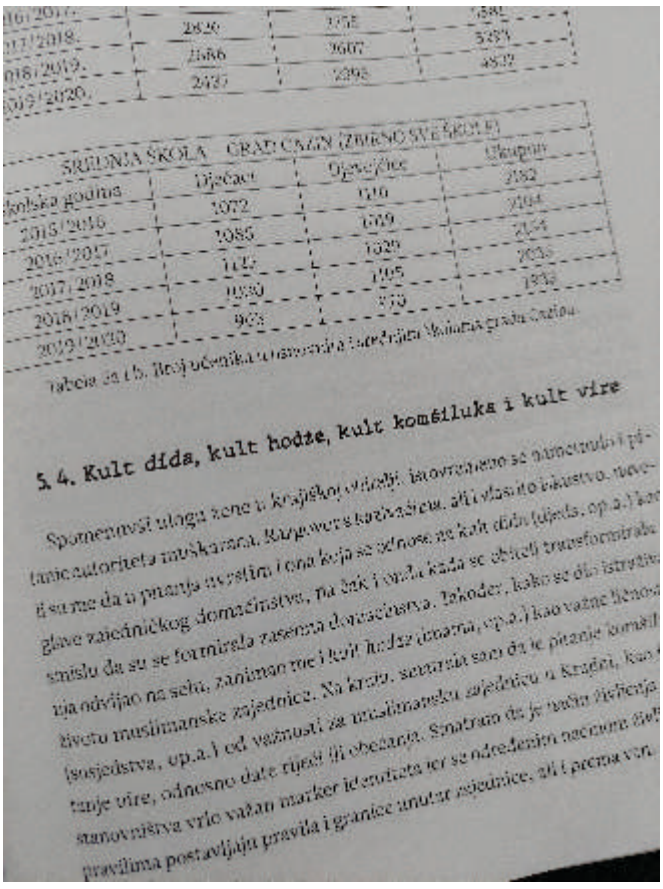
Historijsko naslijeđe, zavičaj i porodični kontinuitet u dijaspori

razgovore, susrete s rodbinom, posjete Bosni i Hercegovini, jezik koji čuju kod kuće i učešće u običajima.

Zbog toga se identitet druge i treće generacije ne može mjeriti stepenom sličnosti s identitetom njihovih roditelja. Djeca mogu razviti drugačiji odnos prema jeziku, vjeri, običajima i zavičaju, jer se njihova iskustva oblikuju u drugačijim društvenim okolnostima. Njihov identitet nastaje u susretu naslijeđenih kulturnih obrazaca i ličnog iskustva života u zemlji u kojoj odrastaju. Očuvanje kontinuiteta zato ne znači zahtijevati da djeca ponove život svojih roditelja, nego im omogućiti da razumiju porijeklo, značenje i vrijednost porodičnog naslijeđa.

Jezik kao nosilac kulturnog pamćenja

Jezik je jedan od najvažnijih činilaca međugeneracijskog prijenosa identiteta. On nije samo sredstvo sporazumije-

Izvor: Hairlahović-Hušić (2021)

vanja nego i prostor u kojem se čuvaju porodična sjećanja, emocionalni odnosi, kulturne predstave i lokalna iskustva. Kroz jezik djeca usvajaju način na koji članovi porodice izražavaju bliskost, poštovanje, humor, zabrinutost i pripadnost.

U tom smislu, krajiška ikavica ima značaj koji nadilazi njene lingvističke osobenosti. Ona je dio lokalnog kulturnog naslijeđa i prepoznatljiv način izražavanja pripadnosti Cazinskoj krajini. U pojedinim riječima, izrazima, poslovicama i porodičnim pričama sačuvani su tragovi svakodnevnog života prethodnih generacija. Gubitak takvih jezičkih oblika ne znači automatski nestanak identiteta, ali može dovesti do slabljenja jednog važnog kanala preko kojeg se prenose lokalno pamćenje i osjećaj bliskosti.

Istraživanja o održavanju nasljednih jezika u migrantskim porodicama ukazuju na značaj redovne upotrebe jezika u zemlji boravka. Chondrogianni i Daskalaki (2023) razmatraju odnos između upotrebe nasljednog jezika u svakodnevnom okruženju i jezičkog razvoja djece, pri čemu ukazuju da kontakti s matičnom zemljom mogu imati dodatnu vrijednost, ali ne mogu zamijeniti kontinuiranu komunikaciju u porodici i zajednici. Iz toga proizlazi važna praktična pouka: povremeni boravak u Bosni i Hercegovini može obogatiti dječije iskustvo, ali se jezik najuspješnije održava kada ima stvarno mjesto u svakodnevnom životu.

Roditelji zato mogu podsticati djecu da razumiju i koriste bosanski jezik, upoznaju lokalne izraze i slušaju govor starijih članova porodice. To ne treba postavljati kao suprotstavljenost jeziku zemlje u kojoj žive. Poznavanje više jezika i jezičkih varijeteta može biti vrijedna obrazovna i kulturna prednost. Cilj nije da djeca govore potpuno isto kao njihovi roditelji ili da usvoje svaki lokalni izraz, nego da imaju priliku upoznati jezičko naslijeđe i razviti pozitivan odnos prema njemu.

Porodica, vjera i običaji kao prostori međugeneracijskog prijenosa

Porodica je jedan od najvažnijih prostora u kojem se identitet oblikuje i prenosi. U njoj dijete prvi put upoznaje porodičnu historiju, rodbinske odnose, jezik, vrijednosti, običaje i religijske prakse. Međutim, prenošenje identiteta nije samo rezultat namjernog poučavanja. Ono se odvija i kroz svakodnevne situacije: zajedničke obroke, razgovore, porodična okupljanja, način obilježavanja praznika, odnos prema starijima i spremnost članova porodice da jedni drugima pomažu.

Za muslimanske porodice iz Cazinske krajine koje žive u dijaspori ramazan, Bajram, porodična okupljanja i druge vjerske i kulturne prakse mogu predstavljati važne prilike za održavanje kontinuiteta. Njihova vrijednost nije samo u ponavljanju običaja nego i u objašnjavanju njihovog značenja. Kada dijete razumije zašto porodica posti, zašto se okuplja za Bajram, zašto posjećuje rodbinu ili zašto se određeni običaji prenose s generacije na generaciju, ono ne usvaja samo vanjski oblik ponašanja nego stiče uvid u vrijednosti koje stoje iza tih praksi.

Važno je, međutim, izbjeći idealiziranje tradicije. Nije svaki običaj jednako važan za svaku porodicu, niti se sve kulturne prakse moraju očuvati u nepromijenjenom obliku. Tradicija

Historijsko nasljeđe, zavičaj i porodični kontinuitet u dijaspori

je živa i podložna promjenama. Neke se prakse prilagođavaju novim društvenim okolnostima, neke gube svoju raniju funkciju, a neke dobijaju novo značenje. Očuvanje nasljeđa zato ne znači nekritičko ponavljanje prošlosti, nego razumijevanje vrijednosti koje su određene običaje činile važnim i njihovo odgovorno prenošenje u savremenom životu.

U tom procesu posebno je značajan odnos djece sa starijim članovima porodice. Dido i nana nisu samo članovi šire porodice nego često i neposredni nosioci porodičnog pamćenja. Njihova sjećanja, priče, govor i životna iskustva predstavljaju izvor znanja koji se ne može u potpunosti nadomjestiti knjigama ili digitalnim sadržajima. Redovni razgovori, zajedničko provođenje vremena i bilježenje porodičnih priča mogu pomoći da se to iskustvo sačuva i učini dostupnim budućim generacijama.

Očuvanje identiteta kao dio svakodnevnog porodičnog života

Očuvanje identiteta u dijaspori najuspješnije je kada nije svedeno na povremene manifestacije ili deklarativno isticanje porijekla, nego kada postane dio svakodnevnog porodičnog života. Bosanski jezik dobija stvarnu funkciju kada se njime razgovara, čita, pripovijeda i održavaju odnosi s rodbinom. Porodična historija postaje bliska djeci kada se o njoj govori kroz konkretne priče, fotografije, dokumente i sjećanja, a ne samo kroz opće tvrdnje o važnosti porijekla.

Upravo zato razgovori s didovima i nanama, bilježenje njihovih životnih priča, porodičnih recepata, običaja i lokalnih izraza mogu imati posebnu vrijednost. Takva dokumentacija može se čuvati u porodičnoj zbirci ili digitalnoj arhivi, a djeca mogu učestvovati u njenom nastajanju. Time se porodično pamćenje ne čuva kao zatvorena slika prošlosti nego postaje predmet zajedničkog istraživanja i razgovora.

Posjete Cazinskoj krajini također mogu biti značajne ukoliko se osmisle kao susreti s ljudima, mjestima i porodičnim pričama. Djeca tako upoznaju prostor iz kojeg potječu njihovi roditelji, ali i razvijaju vlastiti odnos prema njemu. Zavičaj se ne mora predstavljati kao jedini prostor pripadnosti, nego kao važan dio porodične historije koji se može povezati s iskustvom odrastanja u drugoj zemlji.

Kulturna udruženja, dopunska nastava bosanskog jezika, biblioteke, sportski klubovi i vjerske zajednice mogu dodatno podržati ovaj proces. Njihov doprinos posebno je važan kada djeci omogućavaju da jezik i kulturno nasljeđe koriste u stvarnim društvenim odnosima, da upoznaju vršnjake i razvijaju osjećaj zajedništva. Ipak, odgovornost za međugeneracijski prijenos ne može se u potpunosti prenijeti na institucije ili udruženja: ona prije svega počinje u porodici, kroz kvalitet odnosa, razgovor i zajedničko iskustvo.

Istovremeno, očuvanje identiteta mora uvažavati individualnost djece i njihovo pravo da vlastiti odnos prema nasljeđu oblikuju postepeno. Pritisak, posramljivanje zbog slabijeg poznavanja jezika ili insistiranje na nepromjenjivom modelu tradicije mogu proizvesti suprotan učinak. Mnogo je djelotvornije stvarati okruženje u kojem se porijeklo upoznaje s interesovanjem, a jezik, vjera i običaji doživljavaju kao resursi i izvori smisla, a ne kao teret ili test pripadnosti.

Zaključna razmatranja

Knjiga Identitet/i muslimana u Cazinskoj krajini Lejle Hairlahović-Hušić važna je jer omogućava razumijevanje identiteta kao višeslojnog historijskog i društvenog procesa. Njena istraživačka perspektiva pokazuje da se pripadnost ne oblikuje samo kroz nacionalno ili religijsko određenje nego i kroz porodicu, lokalnu zajednicu, jezik, običaje, vjerovanja, obrazovanje i svakodnevne društvene odnose. Takav pristup posebno je značajan za razumijevanje iskustava ljudi koji su napustili zavičaj i nastavili život u drugim državama.

Za porodice iz Cazinske krajine koje žive u dijaspori pitanje identiteta nije samo pitanje očuvanja prošlosti. Ono je i pitanje načina na koji se nasljeđe može smisleno povezati sa životom novih generacija. Jezik, porodična sjećanja, vjerske prakse, običaji i veze sa zavičajem ostaju živi onda kada se prenose kroz bliske odnose i svakodnevno iskustvo. Njihovo očuvanje ne zahtijeva izolaciju od društva u kojem porodica živi, nego sposobnost da se vlastito nasljeđe njeguje istovremeno s otvorenošću prema drugim kulturama i iskustvima.

Biti čuvar ili čuvarica identiteta zato ne znači zaustaviti promjene niti sačuvati prošlost u nepromijenjenom obliku. To znači razumjeti odakle dolazimo, prepoznati vrijednosti koje su oblikovale naše porodice i omogućiti djeci da s tim nasljeđem uspostave vlastiti, slobodan i odgovoran odnos. Identitet se ne prenosi naredbom; on se gradi kroz jezik koji se govori, priče koje se pamte, odnose koji se njeguju i iskustva koja se dijele.

Literatura

Chondrogianni, V., i Daskalaki, E. (2023). Heritage language use in the country of residence matters for language maintenance, but short visits to the homeland can boost heritage language outcomes. Frontiers in Language Sciences. https://doi.org/10.3389/flang.2023.1230408

Grkeš, I. (2023). Lejla Hairlahović-Hušić: Identitet/i muslimana u Cazinskoj krajini. Studia ethnologica Croatica, 35(1), 235–239. https://doi.org/10.17234/SEC.35.18

Hairlahović-Hušić, L. (2021). Identitet/i muslimana u Cazinskoj krajini. Sarajevo–Zagreb: Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu i Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

UNESCO. (2025). Languages matter: Global guidance on multilingual education. https://www.unesco.org/en/articles/languages-matter-global-guidance-multilingual-education

STUDIRATI DALEKO OD KUĆE: IZMEĐU IZAZOVA, PRILIKA I NOVIH POČETAKA

Studentski život u Sloveniji i priča o nastanku platforme Domko.si

Odvojiti se od roditelja, napustiti sigurnost porodičnog doma i započeti život u inostranstvu jedna je od onih odluka koje nas mijenjaju iz temelja. Za mnoge mlade ljude studiranje u drugoj državi predstavlja priliku za kvalitetno obrazovanje, nova poznanstva i lični razvoj. Ipak, iza fotografija studentskog života i priča o uspjehu krije se svakodnevica ispunjena obavezama koje se ne nalaze u nastavnom planu i programu.

Ajdin Kovačević i Denis Kantić s ambasadorom Bosne i Hercegovine u Republici Sloveniji Darijem Novalićem

Ljubav prema znanju često je snažnija od početnog straha od nepoznatog. Ali odlazak na studij ne podrazumijeva samo promjenu fakulteta ili grada: odjednom postajemo odgovorni za administrativne postupke, kućanske poslove, organizaciju budžeta, putovanja i sve one sitnice koje smo ranije uzimali zdravo za gotovo. Čovjekov mozak posjeduje sposobnost neuroplastičnosti, odnosno prilagođavanja kroz učenje i iskustvo. Ipak, svako od nas drugačije reaguje na nove okolnosti. Upravo zato važno je ne uporeĎivati vlastiti tempo prilagođavanja s tuđim, nego sačuvati svijest o razlogu zbog kojeg smo krenuli na ovaj put.

Prvi veliki ispit: pronaći krov nad glavom

Jedan od prvih ozbiljnih izazova nakon prijema na fakultet u Republici Sloveniji jeste pronalazak odgovarajućeg smještaja. Pristup studentskim domovima za strane studente nije uvijek jednak pristupu domaćih studenata i zavisi od statusa, raspoloživih kapaciteta i uslova pojedinih programa. Zbog toga su mnogi od nas upućeni na privatno tržište najma, oglase i Facebook grupe, gdje je ponekad teško procijeniti pouzdanost ponude.

Posebno je zahtjevan period između potvrde upisa i početka akademske godine. Vremena je malo, potražnja je velika, a studenti koji još nisu u Sloveniji često ne mogu lično pogledati stan. U takvim okolnostima nije rijetkost pristati na kompromis: previsoku cijenu, neodgovarajuću lokaciju, nedovoljno privatnosti ili uslove koji otežavaju svakodnevni život. A kvalitet stanovanja nije sporedno pitanje. Miran prostor za učenje, osjećaj sigurnosti i mogućnost odmora neposredno utiču na studentsku svakodnevicu i uspjeh na fakultetu.

Domko.si: kada lični problem postane zajedničko rješenje

Upravo iz takvog iskustva i želje da potraga za smještajem bude jednostavnija i sigurnija nastala je platforma Domko.si. Zajedno s Denisom Kantićem, studentom računarstva na Fakultetu za informacijske studije (FIŠ) u Novom Mestu, uključio sam se u razvoj inicijative čiji je cilj povezati studente i ponuđače smještaja na jednom mjestu.

Studentski život u Sloveniji i priča o nastanku platforme Domko.si

Domko.si zamišljen je kao besplatna, studentima prilagođena digitalna platforma koja nastoji unijeti više preglednosti i povjerenja u proces pronalaska stana ili sobe. Oglasi sadrže strukturirane informacije o lokaciji, cijeni, depozitu i karakteristikama smještaja, a posebna pažnja posvećena je označavanju provjerenih i neprovjerenih ponuda. Platforma predviđa i mogućnost povezivanja studenata koji traže cimere te kombinaciju automatiziranog i ljudskog pregleda oglasa. Važno je naglasiti da nijedna digitalna provjera ne može u potpunosti zamijeniti oprez prilikom sklapanja ugovora i uplate novca.

Za mene Domko.si nije samo tehnološki projekt. To je primjer kako studenti mogu vlastito iskustvo pretvoriti u nešto korisno za širu zajednicu. Ako nekome pomognemo da izbjegne nepouzdan oglas, lakše pronađe cimera ili dođe do jasnih informacija prije dolaska u Sloveniju, već smo napravili važan korak.

Svakodnevica ima i svoje prednosti

Studentski život u Sloveniji, naravno, ne čine samo prepreke. Jedna od pogodnosti koju posebno cijenim jeste sistem subvencionirane studentske prehrane, poznat kao „študentski boni“. U brojnim ugostiteljskim objektima moguće je pronaći raznovrsne obroke uz znatno nižu doplatu od redovne cijene. Uz pažljiv izbor, student može sastaviti uravnotežen obrok koji sadrži proteine, ugljikohidrate, povrće i vlakna. U pojedinim slučajevima doplata je uporediva s cijenom kahve u gradu, što je značajna pomoć studentskom budžetu.

Važnu ulogu imaju i dostupnost biblioteka, javnog prijevoza, studentskih aktivnosti te prilike za upoznavanje ljudi iz različitih sredina. Istovremeno, učenje slovenskog jezika nije samo administrativna ili akademska potreba. Ono otvara vrata stvarnom uključivanju u društvo, samostalnijoj komunikaciji i osjećaju pripadnosti sredini u kojoj živimo.

Između dva doma

Možda je najteži dio studentskog života u inostranstvu onaj koji se ne vidi: propušteni porodični trenuci, praznici provedeni daleko od kuće i osjećaj da istovremeno pripadamo dvama mjestima. S vremenom, međutim, učimo da samostalnost ne znači udaljavanje od porodice, nego razvijanje sposobnosti da se nosimo s vlastitim odgovornostima, a da pritom sačuvamo veze koje su nas oblikovale.

Studiranje u Sloveniji za mene je mnogo više od sticanja diplome. To je škola samostalnosti, solidarnosti i odgovornosti. Uči nas da prepoznamo probleme, ali i da pokušamo ponuditi rješenja. Upravo u tome vidim

Ajdin Kovačević i Denis Kantić s Vlastom Vivod, savjetnicom predsjednice Republike Slovenije za društvene djelatnosti

vrijednost inicijativa poput Domka: da iskustvo jednog studenta postane olakšanje za mnoge druge.

Na kraju, najvažnije je ne izgubiti iz vida početni motiv. Došli smo po znanje, ali usput stičemo i nešto što nijedan ispit ne može u potpunosti izmjeriti: sposobnost da se snađemo u nepoznatom, izgradimo vlastiti put i, kada smo u prilici, taj put učinimo lakšim onima koji dolaze poslije nas.

Ajdin Kovačević

Studentsko druženje i zajedništvo daleko od kuće

Premijera komedije „Kad je žena nijema“ Smijeh koji briše granice i spaja srca

Piše: ***Vezira Junuzović Kasumović***

Premijera komedije „Kad je žena nijema“ još je jedan dokaz da kultura ne poznaje granice i da umjetnost ima snagu povezati ljude bez obzira na njihovo porijeklo ili jezik. U subotu, 3. oktobra 2026. godine, u prepunoj Tomčevoj dvorani Kulturnog doma Franca Bernika u Domžalama, Dramska sekcija Bošnjačkog kulturnog društva „Ruh“ Domžale (BKD „Ruh”) uspješno je premijerno izvela pozorišnu predstavu „Kad je žena nijema“. Ova izvanredna komedija ne samo da je do suza nasmijala publiku, već je poslala snažnu poruku o važnosti kulture i zajedništva.

Spoj vrhunskog mentorstva i glumačke strasti

Za visok umjetnički nivo predstave i besprijekornu scensku organizaciju zaslužni su mentori projekta – poznati i cijenjeni bosanskohercegovački glumci Faketa Salihbegović Avdagić i Mugdim Avdagić. Ovaj glumački dvojac potpisuje režiju, scenografiju i pažljivo odabranu kostimografiju, prenoseći svoje bogato teatarsko iskustvo na članove Dramske sekcije BKD-a „Ruh“. Rezultat njihovog rada je dinamična, duhovita i uigrana predstava koja drži pažnju od prve do posljednje minute.

Publika na premijernom izvođenju komedije
Foto: ***Izudin Bužimkić***

Kultura koja povezuje i privlači sve generacije

Jedan od najvećih uspjeha ove večeri ogleda se u sastavu publike. Dvorana je okupila ljude različitih uzrasta i pripadnike različitih naroda koji žive u Sloveniji, pokazavši kako kultura briše sve razlike. Među prisutnima je bila i gradonačelnica Domžala Renata Kosec, koja se nakon predstave obratila publici prigodnim govorom i pohvalila rad BKD-a „Ruh“. Iz publike se moglo čuti da je gradonačelnica, baš kao i svi ostali, provela večer u iskrenom smijehu i oduševljenju.

Prizor iz komedije izvedene na premijeri
Foto: ***Izudin Bužimkić***

Atmosfera u dvorani bila je fascinantna. U vremenu kada je teško zadržati pažnju modernog čovjeka, salom je vladao potpuni muk – prekidan isključivo smijehom i aplauzima. Svi prisutni, od najmlađih do najstarijih, bili su toliko očarani dešavanjima na sceni da niko nije ni pomislio da pogleda u mobilni telefon. Netremice i s velikim zanimanjem pratili su radnju, nestrpljivo iščekujući šta će se sljedeće desiti. To je najbolji dokaz magije koju je ekipa BKD-a „Ruh“ stvorila na bini.

Očuvanje dijaloga i identiteta kroz umjetnost

Iza uspješne izvedbe stoje brojni sati priprema, odricanja, zajedničkog rada i entuzijazma ljudi koje povezuje ljubav prema pozorištu i želja da dio bosanskohercegovačke kulturne tradicije približe publici u Sloveniji.

Za članove Dramske sekcije BKD-a „Ruh“ ova premijera predstavlja još jedan značajan korak u njihovom umjetničkom radu, ali i podstrek za buduće projekte.

Puna Tomčeva dvorana ujedno je potvrda da rad ovog društva uživa povjerenje i podršku publike te da postoji istinska potreba za ovakvim kulturnim sadržajima.

BKD „Ruh“ još jednom je pokazalo da se vlastita kultura najbolje čuva onda kada se s ponosom predstavlja i nesebično dijeli s drugima.

Članovi Dramske sekcije BKD-a „Ruh“ upućuju iskrenu zahvalnost svima koji su na bilo koji način doprinijeli realizaciji predstave, kao i publici koja je svojim dolaskom uveličala premijernu večer.

TU JE BABI, SINE
Večer knjige, jezika i sjećanja u Knjižnici Domžale

Bošnjačko kulturno društvo „Ruh“ Domžale

U Knjižnici Domžale održana je promocija knjige „TU JE BABI, SINE“ autora Sefadina Koraća, koju je organizovalo Bošnjačko kulturno društvo „Ruh“ Domžale, uz podršku Općine Domžale i Knjižnice Domžale.

Moderator večeri bio je Alem Kasumović, koji je svojim toplim i neposrednim vođenjem publici približio autora, knjigu i sve učesnike programa, povezujući književni i muzički dio večeri u skladnu cjelinu.

Bila je to večer književnosti, jezika, muzike i sjećanja, ali prije svega večer susreta ljudi koji su svojim prisustvom pokazali koliko su važne knjiga, kultura i riječ. Veliki broj posjetilaca i puna sala bili su najljepša potvrda da književnost napisana iz srca i iz vlastitog životnog iskustva pronalazi put do čitalaca.

Knjiga „TU JE BABI, SINE“ napisana je na bosanskom jeziku i donosi priče i kratke zapise u čijem su središtu ljudske sudbine u najrazličitijim historijskim i društvenim okolnostima. U pričama se prepliću različiti životi, karakteri, izbori i okolnosti, ali se otvaraju i pitanja moralnosti određenih postupaka. Iako su likovi i događaji književno oblikovani, u njima se prepoznaje život – stvaran, složen i često nepredvidiv.

Autor je inspiraciju pronašao u ljudima i sudbinama rodnog Sandžaka, posebno Bihora – kraja koji je mnogo više od pejzaža. To su prije svega ljudi, njihove priče, sjećanja i životna iskustva. Upravo zbog toga granica između stvarnosti i književne imaginacije u ovim pričama postaje veoma tanka.

Asja Zahić
Foto: ***Din Hairlahović***

Publika na književnoj večeri u Knjižnici Domžale
Foto: ***Din Hairlahović***

Večer knjige, jezika i sjećanja u Knjižnici Domžale

Selma Skenderović: Jezik koji pamti

Poseban pečat promociji dala je Selma Skenderović, mlada i već afirmisana književnica, koja je bila promotorica knjige.

Govoreći o knjizi Sefadina Koraća, posebno je naglasila vrijednost jezika i njegovu autentičnost:

„Jezik zbirke je jedan od njenih najvećih kvaliteta. Autor se oslanja na govor koji pamti selo, avliju, sokak i sofru, koristeći dijalekt i arhaične izraze ne kao folklorni ukras, nego kao prirodan dio pripovijedanja. Taj jezik nosi emociju i ritam, daje pričama autentičnost i čini da se one čitaju kao ispričane, a ne samo napisane.“

Upravo je jezik jedan od najvažnijih elemenata knjige. U njemu se čuvaju riječi, izrazi i način govora koji polako nestaju iz svakodnevne upotrebe. Zato pisanje na bosanskom jeziku u ovom slučaju nije samo književni izbor, nego i način čuvanja sjećanja, identiteta i kulturnog naslijeđa.

Muzika koja je uljepšala književnu večer

Svojim nevjerovatno lijepim glasom večer je uljepšala Asja Zahić, koja je izvela nekoliko pjesama. Posebno mjesto imala je pjesma „Iz Dežele“, čiji je autor upravo Sefadin Korać. Njen nastup donio je posebnu emociju i lijepo povezao književnost i muziku, stvarajući atmosferu u kojoj se riječ i pjesma međusobno nadopunjuju.

Poseban trenutak večeri bio je i nastup Hora Bošnjačkog kulturnog društva „Ruh“ Domžale, koji je, na veliko oduševljenje publike, izveo nekoliko sevdalinki – tradicionalnih pjesama koje dolaze iz njedara bošnjačkog naroda. Njihov nastup još jednom je pokazao koliko muzika može sačuvati ono što vrijeme pokušava odnijeti: jezik, emociju, sjećanje i pripadnost.

Večer koja je bila više od promocije knjige

Promocija „TU JE BABI, SINE“ nije bila samo predstavljanje jedne knjige. Bila je to večer o ljudima i njihovim sudbinama, o jeziku koji pamti, o krajevima koje nosimo sa sobom, o identitetu i pripadanju, ali i o životu između različitih kultura.

Posebno raduje činjenica da je književna večer privukla veliki broj posjetilaca i da je Knjižnica Domžale bila ispunjena publikom. To je lijepa potvrda da postoji interes za književnost na bosanskom jeziku i za sadržaje koji njeguju bošnjačku kulturu i tradiciju, a istovremeno su otvoreni prema široj zajednici.

Selma Skenderović, Sefadin Korać i Alem Kasumović
Foto: ***Din Hairlahović***

Za Bošnjačko kulturno društvo „Ruh“ Domžale ova promocija predstavlja još jedan važan korak u nastojanju da se bosanski jezik, književnost, kultura i tradicija njeguju i čuvaju u Domžalama.

A knjiga „TU JE BABI, SINE“ ostaje kao svojevrsno svjedočanstvo o ljudima, njihovim sudbinama i vremenu koje prolazi – ali i o riječima koje, kada su sačuvane u knjizi, mogu trajati mnogo duže od jednog života.

Hor Bošnjačkog kulturno društvo „Ruh” Domžale
Foto: ***Din Hairlahović***

Prepletene niti – tekstilna baština Balkana

Kulturno, umjetničko i sportsko društvo „Behar“ tokom ove godine realiziralo je projekt „Prepletene niti identiteta“, posvećen istraživanju, očuvanju I predstavljanju bogate tekstilne baštine Balkana. Projekt je nastao iz želje da se sačuvaju vrijedna znanja, običaji i vještine koje su se generacijama prenosile s koljena na koljeno.

Kroz stručna predavanja, razgovore i praktične radionice učesnici su imali priliku upoznati različite oblike tradicionalnog tekstilnog stvaralaštva: vez, tkanje, izradu elemenata narodnih nošnji, ćilime i druge ukrasne tekstilne predmete. Posebna pažnja posvećena je značenju tradicionalnih motiva, njihovoj simbolici i regionalnim posebnostima, kao i ulozi tekstila u svakodnevnom životu i kulturnom identitetu zajednica.

Važan dio projekta bio je međugeneracijski prijenos znanja. Kroz susrete i praktičan rad nastojalo se približiti tradicionalne tehnike mlađim generacijama i pokazati da se naslijeđene vještine mogu sačuvati, ali i pronaći svoje mjesto u savremenom stvaralaštvu i dizajnu.

U okviru projekta radilo se i na dokumentiranju tekstilne baštine kroz fotografije, videosnimke i digitalni arhiv koji će sadržavati podatke o porijeklu i simbolici pojedinih motiva. Pripremljena je i dvojezična publikacija, a planirano je i snimanje dokumentarnog filma o značaju očuvanja ove vrijedne kulturne tradicije.

Završno predstavljanje projekta i izložba planirani su tokom decembra u Pokrajinskom muzeju Koper. Posjetioci će imati priliku upoznati se s rezultatima rada, tradicionalnim tekstilnim motivima i pričama koje oni nose. U realizaciji projekta učestvovali su saradnici iz oblasti kulture i obrazovanja. Realizaciju projekta finansijski podržava Ministarstvo kulture Republike Slovenije.

Projekt „Prepletene niti identiteta“ podsjeća nas da kulturna baština nije samo uspomena na prošlost. Ona je živa vrijednost koja povezuje generacije, čuva osjećaj pripadnosti i doprinosi međusobnom razumijevanju i poštovanju različitih kultura u slovenskom društvu.

Dijana Harčević Ćatić

ETNOFEST KOPER 2026 PONOVO SPOJIO KULTURE, MUZIKU I PRIJATELJSTVO

Koper je 20. juna 2026. godine bio mjesto susreta različitih kultura, tradicija i umjetničkih izraza.

U jedinstvenom ambijentu Taverne održan je Etnofest Koper 2026, festival koji je kroz muziku, ples, pjesmu i kreativno stvaralaštvo okupio brojne kulturne stvaraoce i posjetioce. U organizaciji Kulturnog, umjetničkog i sportskog društva „Behar“, uz podršku Ministarstva kulture Republike Slovenije, Javnog fonda Republike Slovenije za kulturne djelatnosti – Područne ispostave Koper (JSKD – OI Koper), Općine Koper i Luke Koper, festival je još jednom potvrdio značaj kulture kao prostora susreta, međusobnog upoznavanja i povezivanja ljudi različitih nacionalnosti.

Prisutne je na početku programa pozdravila zamjenica gradonačelnika Općine Koper Mateja Hrvatin Kozlovič, koja je istakla značaj međukulturnog dijaloga, uvažavanja različitosti i podrške kulturnim društvima. U ime organizatora posjetioce je pozdravila i predsjednica društva „Behar“ Belkisa Vuković, koja je naglasila da je cilj Etnofesta povezivanje ljudi različitih nacionalnosti i podsticanje očuvanja kulturne baštine.

Kulturni program otvorili su najmlađi članovi društva „Behar“ folklornom koreografijom „Oj curice, dina ti“. Nakon njih predstavili su se Akademsko kulturno-umjetničko društvo „Kolo“ (dječija folklorna grupa Kolce i omladinska folklorna grupa Školarci), plesna grupa Monsun iz Kopra, Plesno društvo „Salam Ghazeea“, harmonikaš Samuel Talić, Hrvatsko kulturno društvo Umag, Ženska klapa Fortuna (HKD „Istra“ Piran), Škola irskog plesa (PKD Erin), TačMi Brass Band te dječija, omladinska, folklorna i muzička sekcija društva „Behar“.

Pored scenskog programa, događaj su upotpunili predstavljanje kulturnih društava, kreativne radionice i kulinarski štandovi.

ETNOFEST KOPER 2026 i ove je godine pokazao da muzika, ples i kultura ne poznaju granice. Raznovrsni nastupi, bogat prateći program i veliki broj posjetilaca još jednom su potvrdili da ovaj festival zauzima značajno mjesto među međukulturnim događajima na slovenskom primorju.

Dijana Harčević Ćatić

GODINA ISPUNJENA USPJESIMA, ZAJEDNIŠTVOM I LJUBAVLJU PREMA TRADICIJI

Čuvajući svoje korijene, gradimo mostove prijateljstva i povezujemo generacije.

Piše: ***Meho Merdanović***

Predsjednik Meho Merdanović s članovima društva „Biser“

Kulturno-sportsko društvo Bošnjaka „Biser“ iz Jesenica i tokom 2026. godine nastavilo je s ponosom predstavljati bogatstvo bosanskohercegovačke kulture, tradicije i običaja, kako u Sloveniji tako i širom Evrope. Brojni nastupi, međunarodna gostovan ja, kulturne manifestacije i nova prijateljstva obilježili su godinu ispunjenu radom, trudom i zajedništvom.

Za članove društva „Biser“ folklor nije samo igra, kao što ni pjesma nije samo nastup na pozornici. To je način da se sačuva ono što su nam ostavili naši preci, da se djeci i mladima prenese ljubav prema vlastitim korijenima i da se, daleko od domovine, očuva osjećaj pripadnosti bosansko-hercegovačkoj kulturi.

Novo vodstvo – nova energija i zajednički ciljevi

Godina 2026. donijela je i značajnu promjenu u organizaciji društva. U martu je došlo do promjene vodstva, a funkciju predsjednika preuzeo je Meho Merdanović. Dolaskom novog vodstva nastavljena je misija očuvanja kulturne baštine, uz želju da se dodatno unaprijede organizacija, međusobna saradnja i uslovi za rad svih sekcija društva „ Biser“.

Predsjednik Meho Merdanović, zajedno sa saradnicima i članovima, nastoji graditi društvo u kojem će se svaki član osjećati prihvaćeno, poštovano i važno. Poseban naglasak stavlja se na zajedništvo, otvorenu komunikaciju, podršku mladima i stvaranje pozitivnog okruženja u kojem će nove generacije s ponosom njegovati svoju tradiciju.

Novo vodstvo svjesno je da se uspjeh jednog društva ne gradi radom pojedinca, već zajedničkim zalaganjem svih njegovih članova. Upravo zbog toga jedan od važnih ciljeva jeste jačanje međusobnog povjerenja i uključivanje što većeg broja ljudi u aktivnosti društva „Biser“.

Članice društva „Biser“ na jednom od folklornih nastupa

Snaga jednog društva nije samo u njegovom vodstvu već i u ljudima koji ga čine.

Godina bogata nastupima širom Evrope

Društvo „Biser“ već je u januaru započelo aktivnosti u 2026. godini nastupom u austrijskom gradu Linzu. U februaru je uslijedilo gostovanje na festivalu folklora u Beču, gdje su se predstavile dvije folklorne grupe društva „Biser“, prikazujući raznovrsnost i bogatstvo bosanskohercegovačke tradicionalne igre.

Tokom aprila članovi su nastupali u Beču i Grazu, dok je maj donio posebno intenzivan raspored. Društvo je učestvovalo na trodnevnom gostovanju u Švicarskoj, kao i na kulturnim manifestacijama u austrijskim gradovima Spittalu i Ennsu.

Svako od ovih putovanja predstavljalo je novu priliku za predstavljanje društva „Biser“, upoznavanje drugih kultura i stvaranje prijateljstava koja često traju mnogo duže od samog nastupa.

„Bosansko sijelo“ – manifestacija koja je okupila 450 učesnika

„Bosansko sijelo“ u organizaciji društva „Biser“ bilo je među najznačajnijim događajima godine. Ova velika kulturna manifestacija okupila je oko 450 učesnika iz Hrvatske, Austrije, Njemačke i Slovenije, a na pozornici se predstavilo ukupno 14 folklornih grupa. Bila je to prilika da se na jednom mjestu susretnu različite generacije, prijateljska društva i zaljubljenici u folklor, pjesmu i tradiciju.

„Bosansko sijelo“ pokazalo je koliko kulturno-umjetnička društva imaju važnu ulogu u povezivanju ljudi i očuvanju kulturnog identiteta izvan granica Bosne i Hercegovine.

Za organizaciju ovakve manifestacije potrebno je mnogo truda, vremena i dobrovoljnog rada. Upravo zahvaljujući zajedničkom zalaganju članova, roditelja i prijatelja, društvo „Biser” imalo je čast ugostiti veliki broj učesnika i još jednom pokazati šta se može postići kada ljudi rade zajedno, s istim ciljem i istom ljubavlju.

Prijateljstvo koje nema granica – BKUD „Sevdah“ Zagreb

Posebno mjesto među prijateljskim društvima zauzima BKUD „Sevdah“ Zagreb, s kojim društvo „Biser“ njeguje izuzetno lijepu i srdačnu saradnju.

U junu su članovi društva „Biser“ gostovali u Zagrebu kod svojih prijatelja iz BKUD-a „Sevdah“ Zagreb. U septembru su ponovo imali čast nastupati na njihovoj svečanosti povodom dvadeset godina postojanja društva. Dvadeset godina rada jednog kulturno-umjetničkog društva predstavlja veliki uspjeh, iza kojeg stoje generacije članova, mnogo ljubavi, odricanja i nesebičnog rada. Članovima i vodstvu BKUD-a „Sevdah“ Zagreb upućujemo iskrene čestitke na ovom značajnom jubileju, uz želju da još dugi niz godina uspješno čuvaju i predstavljaju našu bogatu kulturnu baštinu.

Prijateljstvo društva „Biser“ i BKUD-a „Sevdah“ Zagreb poseban je primjer kako folklor povezuje ljude, gradove i države. Ono se ne zasniva samo na međusobnim gostovanjima već i na iskrenom poštovanju, podršci i osjećaju da smo, bez obzira na udaljenost, dio jedne velike kulturne porodice.

„Melodije Balkana“ na Staroj Savi

U augustu je društvo „Biser“ učestvovalo na manifestaciji „Jeseniško poletje“, koja se održava na Staroj Savi u Jesenicama. Tom prilikom društvo „Biser“ predstavilo je program pod nazivom „Melodije Balkana“, dajući svoj doprinos kulturnom i društvenom životu grada.

Ovakve manifestacije imaju poseban značaj jer omogućavaju da se bosanskohercegovačka tradicija približi široj publici te da se kroz muziku, folklor i druženje dodatno učvrste veze među različitim zajednicama koje žive u Sloveniji. Društvo „Biser“ s ponosom njeguje svoje kulturne korijene, ali istovremeno želi biti aktivan i prepoznatljiv dio sredine u kojoj njegovi članovi žive i odrastaju.

Prijateljstva i saradnja u Sloveniji

Pored brojnih međunarodnih gostovanja, društvo je tokom godine bilo aktivno i na domaćem terenu. Društvo „Biser“ rado se odazivalo pozivima prijateljskih društava iz Slovenije, među kojima su društvo „Ljiljan” iz Ljubljane, HKUD „Komušina“ iz Škofje Loke i MKD „Ilinden“ iz Jesenica. Međusobna saradnja, zajednički nastupi i druženja predstavljaju važan dio rada društva. Kroz takve susrete ne samo da se čuva kulturna tradicija već se razvijaju međusobno razumijevanje, poštovanje i prijateljstvo među

različitim narodima i zajednicama. Svaki poziv na gostovanje za društvo „Biser“ predstavlja čast, ali i priliku da njegovi članovi uzvrate prijateljstvo i podršku koju dobijaju od drugih društava.

Tri folklorne grupe i horska sekcija – budućnost društva „Biser“

Poseban ponos društva predstavljaju njegovi najmlađi članovi i kontinuiran rad s djecom i omladinom. U okviru društva „Biser“ aktivno djeluju folklorna i horska sekcija. Folklorna sekcija podijeljena je na tri grupe: malu, srednju i veliku. U maloj folklornoj grupi najmlađi članovi prave svoje prve folklorne korake, upoznaju tradicionalne igre i kroz druženje razvijaju ljubav prema kulturnom nasljeđu.

Srednja folklorna grupa nastavlja razvijati stečeno znanje, disciplinu, odgovornost i timski duh, dok velika folklorna grupa svojim iskustvom i nastupima predstavlja društvo „Biser“ na brojnim domaćim i međunarodnim manifestacijama.

Pored folklora, važnu ulogu ima i horska sekcija, koja kroz pjesmu obogaćuje kulturni program društva „Biser“ i doprinosi očuvanju naše bogate muzičke tradicije.

Rad s djecom i mladima nije samo priprema za sljedeći nastup. To je ulaganje u budućnost društva, ali i u očuvanje identiteta generacija koje odrastaju daleko od domovine svojih roditelja i predaka.

Mentorice i mentori – ljudi koji prenose ljubav prema tradiciji

Iza svakog uspješnog nastupa stoje sati i sati proba, priprema, strpljenja i predanog rada. Posebnu zahvalnost i priznanje zaslužuju mentorice i mentori: Samka Silić, Nihada Huseinbašić, Taira Džafić i Suvad Huseinbašić, koji svojim znanjem, trudom i nesebičnim zalaganjem doprinose radu i napretku društva. Njihova uloga mnogo je veća od samog pripremanja koreografija, pjesama i nastupa. Oni motivišu, ohrabruju i usmjeravaju članove te ih uče da su disciplina, odgovornost, međusobno poštovanje i zajedništvo jednako važni kao i sam nastup na pozornici. Posebno je vrijedna njihova posvećenost djeci i mladima, kojima ne prenose samo znanje već i ljubav prema tradiciji, kulturi i vlastitim korijenima.

Za svaki uspješno izveden korak, svaku otpjevanu pjesmu i svaki aplauz publike dio zasluga pripada upravo njima.

Njihov rad često nije vidljiv publici, ali je neprocjenjiv za članove društva „Biser“ i njegovu budućnost.

Ljudi velikog srca – nevidljiva snaga društva „Biser“

Svako uspješno društvo ima i one posebne ljude koji ne traže pažnju, priznanja niti mjesto pod reflektorima, ali su uvijek tu kada je potrebna pomoć.

U društvu „Biser“ takvo posebno mjesto zauzimaju Murisa Ajanović, Emira Salkić i Zaim Begić. To su osobe koje svojim vremenom, trudom, dobrom voljom i velikim srcem nesebično pomažu radu društva „Biser“. Njihova podrška posebno dolazi do izražaja prilikom organizacije manifestacija, priprema i svih onih poslova koji su neophodni da bi jedno društvo uspješno funkcionisalo.

Njihova spremnost da pomognu, budu oslonac drugima i interese društva stave ispred vlastitog slobodnog vremena zaslužuje posebno poštovanje i zahvalnost.

Postoje ljudi koji društvo predstavljaju na pozornici, ali i oni koji svojim radom iza pozornice omogućavaju da se svaki nastup uopće dogodi. Upravo takvi ljudi čine društvo „Biser“ posebnom zajednicom.

Murisa, Emira i Zaim primjer su da se ljubav prema društvu ne pokazuje samo riječima već prije svega djelima. Njima, kao i ostalim članovima, roditeljima, prijateljima i dobrovoljcima koji na bilo koji način pomažu radu društva „Biser“, pripada iskrena i velika zahvalnost.

Pred društvom „Biser“ su nova gostovanja

Društvo „Biser“ do kraja 2026. godine očekuju još tri međunarodna nastupa, i to u Beču, Grazu i Minhenu. Svako od ovih gostovanja bit će nova prilika za predstavljanje rada

„Biser“ čine ljudi koji ga nose u srcu

društva, druženje s prijateljskim kulturno-umjetničkim društvima i nastavak širenja mreže prijateljstava širom Evrope. Uz redovne probe i pripreme za nastupe, društvo će nastaviti raditi na jačanju svojih sekcija, uključivanju novih članova i stvaranju što boljih uslova za djecu, omladinu i sve ljubitelje kulture i tradicije.

Društvo „Biser” – jedna velika porodica

Iza društva „Biser“ stoje brojna putovanja, nastupi, druženja, poznanstva, uspjesi i nezaboravni trenuci. Ipak, najveći uspjeh ne čine samo pređeni kilometri, broj nastupa i aplauzi publike. Najveći uspjeh je kada dijete s osmijehom obuče svoju prvu narodnu nošnju, kada mladi s ponosom predstavljaju kulturu svojih predaka i kada se ljudi različitih generacija okupe oko istog cilja.

Društvo „Biser“ je mjesto gdje se sklapaju prijateljstva, gdje se uči poštovanju, njeguje zajedništvo i tradicija prenosi s generacije na generaciju.

Novo vodstvo, mentori, članovi, roditelji i prijatelji društva dijele zajedničku želju – da društvo „Biser“ nastavi rasti i napredovati te da i dalje bude mjesto na kojem će se svako osjećati prihvaćeno, poštova-no i dobrodošlo. Živeći u Sloveniji, s poštovanjem prema zemlji u kojoj živimo i s ljubavlju prema Bosni i Hercegovini, želimo nastaviti graditi mostove prijateljstva, saradnje i međusobnog razumijevanja.

„Biser“ nije samo ime i tradicija – „Biser“ čine ljudi koji ga nose u srcu. Dok god bude djece koja žele učiti naše igre, mladih koji s ponosom nose narodnu nošnju i ljudi koji nesebično poklanjaju svoje vrijeme i ljubav, naša tradicija će živjeti, a društvo „Biser“ nastavit će sjajiti – zahvaljujući svima koji vjeruju u njega.

Hor društva „Biser“

Društvo „Ljiljan“
Mjesto gdje tradicija živi, a generacije se povezuju

Koreografija „Sarajevo behara ti tvoga“ u izvedbi omladinske folklorne grupe društva „Ljiljan“, pod vodstvom Aldina Hadžića, Maide Delalić i Dženane Bratanović. Autor scenske postavke je Vehid Polovina.

Predanim radom, sve brojnijim članstvom i novim projektima društvo „Ljiljan“ nastavlja svoju misiju očuvanja bošnjačke kulture, tradicije I identiteta u Sloveniji. Društvo bosanskohercegovačkog i slovenskog prijateljstva „Ljiljan“ već dugi niz godina predstavlja važno mjesto okupljanja, kulturnog stvaralaštva i očuvanja bošnjačke tradicije u Sloveniji. Kroz folklor, pjesmu, muziku, dramsko stvaralaštvo i brojne druge aktivnosti društvo uspješno povezuje generacije, njegujući kulturno naslijeđe i prenoseći ga na djecu i mlade koji odrastaju daleko od domovine svojih predaka.

Ono što posebno raduje jeste činjenica da društvo iz godine u godinu raste, okuplja sve veći broj članova i proširuje svoje aktivnosti, potvrđujući da interes za očuvanje vlastitog jezika, kulture i običaja ne samo da postoji nego postaje sve snažniji.

Više od 180 djece i mladih u folklornim grupama

Poseban ponos društva „Ljiljan“ predstavlja folklorna sekcija, koja okuplja veliki broj djece, mladih i odraslih.

Trenutno djeluju dvije dječije folklorne grupe s više od 80 članova, kao i dvije omladinske grupe koje broje više od 100 mladih folkloraša. Ove brojke najbolje govore o predanosti društva, ali i o želji novih generacija da upoznaju i njeguju kulturno naslijeđe svojih predaka.

Značajan iskorak napravljen je i ove godine osnivanjem nove folklorne grupe namijenjene roditeljima najmlađih članova. Time je omogućeno da se u očuvanje tradicije aktivno uključe i roditelji, stvarajući dodatnu povezanost između generacija.

Važno mjesto u društvu „Ljiljan“ zauzima i tradicionalna grupa Zlatnih članova, koja već dugi niz godina svojim djelovanjem potvrđuje da ljubav prema narodnoj igri, pjesmi i običajima ne poznaje dobne granice. Za uspješan rad folklornih grupa zaslužni su predani voditelji i njihovi saradnici. Najmlađe folkloraše vodi Melisa Čamdžić, uz podršku Amile Mešanović, Ajdina Rovčanina i Tarika Čelića. Omladinske grupe vodi Aldin Hadžić, uz pomoć Maide Delalić i Dženane Alibabić. Novoosnovanu grupu roditelja vode Ferid Avdić i Aida Avdić, dok je za rad grupe Zlatnih članova zadužen Kasim Salkić. Njihov trud, znanje i posvećenost predstavljaju važan temelj kontinuiranog razvoja folklorne sekcije.

Igre iz Zenice i okoline – novi korak u očuvanju izvornog folklornog naslijeđa

Jedan od značajnijih ovogodišnjih uspjeha društva „Ljiljan“ jeste proširenje folklornog repertoara novom koreografijom „Igre iz Zenice I okoline“. Koreografiju je postavio Vehid Polovina tokom stručnog seminara organiziranog za članove društva. Seminar je učesnicima omogućio stjecanje novih znanja, usavršavanje igračkih vještina i bolje upoznavanje tradicionalnih igara karakterističnih za zenički kraj.

Posebna pažnja posvećena je autentičnosti cjelokupne koreografije. U okviru projekta izrađen je i muzički aranžman prema originalnim muzičkim zapisima, čime je sačuvana povezanost s izvornim muzičkim naslijeđem ovog područja. Istovremeno je u toku izrada narodnih nošnji prema originalnim uzorcima, kako bi i vizuelni dio koreografije što vjernije predstavio tradiciju i kulturne posebnosti Zenice i njene okoline.

Ovaj projekt predstavlja mnogo više od uvođenja novih igara u repertoar. On svjedoči o ozbiljnom pristupu očuvanju folklornog naslijeđa, u kojem se posebna pažnja posvećuje izvornosti igre, muzike i narodnog odijevanja.

Na taj način društvo „Ljiljan“ nastoji ne samo predstaviti bogatstvo bošnjačke folklorne tradicije nego ga i sačuvati u što autentičnijem obliku za buduće generacije.

Kulturno stvaralaštvo kroz dramu, pjesmu i muziku

Iako folklor zauzima posebno mjesto u radu društva „Ljiljan“, njegove aktivnosti ne završavaju se narodnom igrom. U okviru njega djeluje i dramska sekcija, koju vodi Mehmed Ponjević, kao i muzičko-pjevačka sekcija pod vodstvom Ferida Derviševića. Radom ovih sekcija članovima se pruža mogućnost razvijanja umjetničkih talenata, kreativnog izražavanja i aktivnog učestvovanja u kulturnom životu zajednice.

Raznovrsnost programa dodatno obogaćuje djelovanje društva „Ljiljan“ i omogućava da se bošnjačka kultura predstavlja kroz različite oblike umjetničkog stvaralaštva.

Novi prostori za nove generacije i još veće uspjehe

Kontinuirani rast broja članova i sve veći interes za aktivnosti društva donijeli su i potrebu za dodatnim prostorom.

Zbog toga je društvo „Ljiljan“ napravilo još jedan izuzetno važan korak u svom razvoju – kupljene su dodatne prostorije namijenjene proširenju njegovih aktivnosti.Ova značajna investicija otvorit će mogućnosti za kvalitetniji rad postojećih grupa, osnivanje novih sekcija i organizaciju dodatnih kulturnih, obrazovnih i društvenih sadržaja. Novi prostori zamišljeni su kao mjesto susreta različitih generacija, gdje će djeca, mladi, roditelji i stariji članovi imati priliku učiti, stvarati, družiti se i zajedno doprinositi očuvanju kulturnog identiteta. Kupovina dodatnih prostorija ujedno predstavlja potvrdu dugoročne opredijeljenosti društva „Ljiljan“ za razvoj i stvaranje što boljih uslova za buduće generacije.

Amila Mešanović

Čuvanje korijena i izgradnja mostova između dvije domovine

Posebna vrijednost djelovanja društva „Ljiljan“ ogleda se u njegovoj ulozi u životima djece i mladih koji odrastaju u Sloveniji. Za mnoge od njih društvo predstavlja mjesto na kojem upoznaju kulturu svojih roditelja i predaka, njeguju bosanski jezik, sklapaju prijateljstva i razvijaju osjećaj pripadnosti.

Odrastanje između dvije domovine i dvije kulture donosi posebna iskustva, ali i odgovornost da se vlastiti korijeni ne zaborave. Upravo zato društvo nastoji mladim generacijama približiti bogatstvo bošnjačke historije, tradicije i običaja, istovremeno ih ohrabrujući da budu aktivan i uspješan dio društva u kojem žive. Kroz kulturne, obrazovne i međugeneracijske projekte društvo „Ljiljan“ povezuje bošnjačku zajednicu u Sloveniji, ali i predstavlja njeno kulturno naslijeđe široj javnosti, doprinoseći međusobnom upoznavanju, razumijevanju i poštovanju različitih kultura.

Omladinska folklorna grupa društva „Ljiljan“ izvela je koreografiju „Balala bih, al' ne mogu sama“, predstavljajući igre i pjesme iz Gacka i okoline. Autor scenske postavke je Vehid Polovina, a vođe grupe su Dženana Bratanović i Aldin Hadžić.

Zajedništvo i nesebičan rad – temelj naših uspjeha

Iza svakog uspješnog nastupa, realiziranog projekta i ostvarenog cilja stoje ljudi koji svoje vrijeme, znanje, energiju i ljubav nesebično ulažu u rad društva „Ljiljan“.

Posebnu zahvalnost dugujemo svim našim članovima, voditeljima sekcija, roditeljima, volonterima i saradnicima koji svojim trudom, podrškom i predanošću doprinose razvoju društva. Njihova spremnost da pomognu, preuzmu odgovornost i zajednički rade za dobrobit naše zajednice predstavlja jednu od najvećih vrijednosti našeg djelovanja.

Neizmjerno smo zahvalni i roditeljima koji nam ukazuju povjerenje, podržavaju rad društva i svoju djecu podstiču da upoznaju i njeguju kulturu, jezik i tradiciju svojih predaka. Zahvalnost upućujemo i svim prijateljima, donatorima i podržavaocima društva koji prepoznaju značaj našeg rada i pomažu nam u ostvarivanju postavljenih ciljeva. Posebno nas raduje što se kroz zajednički rad ne stvaraju samo kulturni programi i uspješni nastupi, već i iskrena prijateljstva, međusobno povjerenje i osjećaj pripadnosti jednoj velikoj zajednici. Najveća snaga društva „Ljiljan“ nije samo u brojnim članovima, uspješnim nastupima i ostvarenim projektima, već u ljudima koji ga čine – ljudima koji vjeruju da se zajedništvom, predanošću i ljubavlju prema vlastitim korijenima mogu stvarati trajne vrijednosti.

Tradicija koja ima budućnost

Brojni članovi, nove folklorne grupe, proširenje repertoara, razvoj umjetničkih sekcija i kupovina dodatnih prostorija potvrđuju da društvo „Ljiljan“ nastavlja svoj razvoj s jasnom vizijom budućnosti. Ipak, iza svih ostvarenih rezultata nalazi se mnogo važnija misija – sačuvati osjećaj pripadnosti, ljubav prema vlastitoj kulturi i svijest o vrijednosti naslijeđa koje se prenosi s generacije na generaciju.

Folklor nije samo igra, niti je tradicija samo sjećanje na prošlost. Ona živi kroz ljude koji je njeguju, djecu koja uče prve korake, pjesmu koja se prenosi s koljena na koljeno i zajedništvo koje povezuje generacije.

Društvo „Ljiljan“ svojim radom pokazuje da se korijeni mogu čuvati i daleko od domovine te da kultura, kada se njeguje s ljubavlju i predanošću, nastavlja živjeti i rasti zajedno s novim generacijama.

Naša najveća odgovornost nije samo sačuvati ono što smo naslijedili, već stvoriti uslove da to naslijeđe s ponosom žive i generacije koje dolaze.

Melisa Čamdžić i Aldin Hadžić

Očuvanje tradicije, kulture i zajedništva

Kulturno-umjetničko društvo Eschen osnovano je 2012. godine s ciljem očuvanja kulturne baštine Bosne i Hercegovine. KUD Eschen danas okuplja folklorni ansambl od oko 50 aktivnih članova, kao i brojne članove i volontere koji svojim radom i zalaganjem doprinose djelovanju društva u različitim segmentima.

Na čelu društva nalazi se predsjednik Asmir Veladžić, koji zajedno s članovima i saradnicima doprinosi razvoju, organizaciji i uspješnom radu KUD-a Eschen, nastojeći očuvati njegovu misiju i stvoriti uslove za daljnji napredak društva.

Folklorni ansambl KUD-a Eschen čine odrasli ansambl i dječiji ansambl „Mališani“. Odrasli ansambl djeluje pod rukovodstvom Nađe Keserović, dok je za rad i razvoj mlađeg ansambla „Mališani“ zadužena Naila Sulejmanagić. Posebna pažnja posvećuje se radu s djecom i mladima, jer upravo kroz njih društvo nastoji osigurati da se ljubav prema folkloru, tradiciji i kulturnom naslijeđu prenosi na buduće generacije.

Društvo njeguje i predstavlja tradicionalne igre i koreografije svih naroda Bosne i Hercegovine, nastojeći kroz svoj rad prikazati bogatstvo, raznolikost i posebnost bosansko-hercegovačke kulturne baštine. Posebno mjesto u radu društva zauzimaju autentične narodne nošnje, koje svojim izgledom, detaljima i načinom izrade čuvaju duh i tradiciju krajeva iz kojih vode porijeklo.

Tokom dosadašnjeg djelovanja KUD Eschen imao je brojne nastupe i gostovanja širom Austrije, Lihtenštajna, Luksemburga, Švicarske i Bosne i Hercegovine. KUD Eschen učestvuje u humanitarnim manifestacijama i projektima, dajući svoj doprinos zajednici kad god je to moguće. Društvo vjeruje da kultura i tradicija imaju posebnu vrijednost kada povezuju ljude, stvaraju zajedništvo i omogućavaju zajedničko činjenje dobra.

Poseban dio rada društva čine godišnji projekti. Svake godine KUD Eschen realizuje najmanje jedan folklorni projekat s ciljem unapređenja kvaliteta rada ansambla.

Naila Sulejmanagić i Elma Odobašić

Među značajnim događajima u dosadašnjem radu društva jesu projekti s drugim folklornim grupama, kao i radionice folklora organizovane pod okriljem KUD-a Eschen. Radionice su predstavljale značajan doprinos edukaciji članova, unapređenju kvaliteta rada i razmjeni iskustava s drugim ljubiteljima folklora.

Iza KUD-a Eschen stoje godine predanog rada, brojni nastupi, gostovanja, projekti, druženja i prijateljstva. KUD Eschen nije samo mjesto okupljanja ljubitelja folklora već i mjesto zajedništva, prijateljstva i pripadnosti. Posebna vrijednost društva ogleda se u tome što okuplja naše ljude u dijaspori, povezuje porodice i generacije te stvara prostor u kojem se njeguje osjećaj pripadnosti domovini i vlastitim korijenima. Kroz igru, pjesmu, druženja i zajedničke aktivnosti članovi društva njeguju bosanski jezik, običaje i kulturno naslijeđe te ih prenose na mlađe generacije koje odrastaju daleko od Bosne i Hercegovine.

KUD Eschen nastavlja graditi svoju priču s jasnim ciljem da bude mjesto koje jača zajedništvo naših ljudi u dijaspori i doprinosi tome da se ljubav prema domovini i njenoj kulturnoj baštini prenosi s generacije na generaciju, bez obzira na udaljenost od rodnog kraja.

Nađa Keserović

Dječiji ansambl „Mališani“

Odrasli ansambl

O AUTORU

Životni putevi Fahira Gutića vode između Bosne i Slovenije, ali u njegovom srcu trajno žive uspomene na rodni kraj, ljude i vrijeme koje je ostalo iza njega. U penzionerskim danima, kroz stihove i pisanu riječ, nastoji sačuvati ono što život često prepušta zaboravu – emocije, sjećanja i tihe životne priče koje često ostaju neizgovorene.

Trenutno priprema svoju prvu zbirku pjesama, u kojoj će objediniti dio svojih razmišljanja, osjećanja i životnih iskustava. U pjesmi „Kada jutro osvane, od tebe bit ću daleko" Gutić progovara o ljubavi suočenoj s daljinom, rastancima i prolaznošću života. Kroz stihove se otvara pitanje koje mnogi nose duboko u sebi: koliko nam je još zajedničkih jutara preostalo i hoće li vrijeme biti na našoj strani?

Šejla Kolubčić

KADA JUTRO OSVANE, OD TEBE BIT ĆU DALEKO

Fahir Gutić

U uglu sobe kofer k'o tuđinac šuti,
dok sivilo zore polako krade tvoj lik.
Svaki put je teže, srce već mi sluti
da odlazak nije put, već golemi krik.

Kada jutro osvane, od tebe bit ću daleko,
nosit ću tvoj miris na dlanu, k'o svetinju u pustom vijeku.
I dok me drumovi vuku u tuđe prostranstvo neko,
osjećam kako mi godine kradu i posljednju rijeku.

Šezdeset i sedma... k'o olovo na grudima sjedi,
dok tvoja mladost još cvjeta, prkosi tami.
Plašim se, ljubavi, da li ovaj trud išta vrijedi,
kad nas mjeseci dugi ostavljaju da venemo sami.

Tri-četiri jesenja kruga, tri-četiri zime,
čekamo taj tren da nam se dodirnu ruke.
A onda opet tišina i samo tvoje ime
i ožiljak rastanka k'o sidro usred luke.

Hoćemo li se viđati? – pita me umorna duša,
dok u ogledalu gledam stranca što te čeka dovijeka.
Hoće li srce moći i dalje da me sluša,
il' će nas razdvojiti vječna, nepremostiva rijeka?

Svaki je odlazak k'o mali rez na koži,
što nikad ne zarasta, već se svakim jutrom širi.
Vrijeme je dželat što našu tugu množi,
i niko ne zna kako da ovu čežnju smiri.

Spavaj još malo... neka te zora ne budi,
pusti da ukradem još ovaj drhtaj tvoje kose.
Odlazim polako, dok iz sna se bude ljudi,
tamo gdje me sjećanja k'o teške sjene nose.

Ljubljana, mart 2026.